

Додаток

до листа Міністерства культури України

від 21.03.2019 № 1940/37/13-19

РОЗ'ЯСНЕННЯ

до застосування норм розділу V Положення про атестацію педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури

Порядок проведення атестації педагогічних працівників закладів освіти та методичних, навчально-методичних, науково-методичних установ сфери культури, які забезпечують формування у здобувачів освіти фахових компетентностей, здійснюється відповідно до Положення про атестацію педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури, затвердженого наказом Міністерства культури України від 12.07.2018 № 628, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 р. за № 926/32378 (далі за текстом – Положення).

І. До глави 1 розділу V Положення.

1. Необхідно звернути увагу на те, що:

1) присвоєння чергових кваліфікаційних категорій за результатами атестації відбуваються **послідовно**, окрім випадку, коли педагогічний працівник демонструє досягнення, передбачені для вищої, ніж чергова для нього/неї, категорії з **дотриманням п'ятирічного міжатестаційного періоду**. Таким чином, встановлення педагогічному працівнику кваліфікаційної категорії вищої, ніж чергова для нього/неї, **під час позачергової атестації не допускається**;

2) перед розглядом досягнень педагогічного працівника, викладених у його листі самоаналізу, та документів, що їх підтверджують, атестаційна комісія першочергово повинна прийняти **рішення про відповідність** його/її займаній **посаді** відповідно до глави 2 розділу V Положення;

3) усі педагогічні працівники, **які мають середню спеціальну освіту або вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста** чи ступеня **бакалавра** (ті, які не мають вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста або ступеня магістра), окрім категорії осіб, зазначених в абзаці третьому пункту 4 наказу Міністерства культури України від 12.07.2018 № 628 «Питання атестації педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 р. за № 926/32378, **атестуються на відповідність посаді та присвоєння тарифного розряду**;

4) кожен педагогічний працівник, **прийнятий на роботу з 1 вересня 2018 року і пізніше**, для атестації на встановлення кваліфікаційних категорій, **повинен мати вищу освіту** за спеціальністю, що **відповідає навчальній дисципліні, яку**

він/вона викладає, або напряму методичної роботи (для методистів). Таким чином, викладач, який викладає музичні дисципліни, повинен мати вищу освіту за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», дисципліни з образотворчого мистецтва – 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво реставрація», дисципліни з хореографічного мистецтва – 024 «Хореографія», дисципліни з театрального, циркового мистецтва – 026 «Сценічне мистецтво» тощо. Для концертмейстерів є обов'язковою відповідна вища освіта за спеціальністю «Музичне мистецтво».

II. Загальні роз'яснення до заповнення педагогічним працівником листа самоаналізу та застосування критеріїв і мінімальних показників.

1. Лист самоаналізу, як і заява, заповнюється для проходження атестації окремо в кожному випадку:

- на присвоєння або підтвердження кваліфікаційної категорії або тарифного розряду;
- на присвоєння або підтвердження педагогічного звання.

Зазначена вимога виконується навіть, якщо педагогічний працівник подає документи на атестацію одночасно з двох підстав причини (наприклад, до атестаційної комісії при обласному органі управління культурою).

Лист самоаналізу є невід'ємним додатком до заяви педагогічного працівника про проходження атестації та має обов'язково містити:

- найменування закладу (установи) освіти, де працює педагогічний працівник (якщо педагогічний працівник атестується за сумісництвом, у заяві він вказує місце роботи за сумісництвом);

- прізвище та ініціали педагогічного працівника, який атестується;

- посаду та кваліфікаційну категорію (тарифний розряд) або педагогічне звання, на присвоєння або підтвердження якої/якого претендує педагогічний працівник. При цьому, для атестації на присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії (тарифного розряду) в листі самоаналізу необхідно вказувати і посаду, і кваліфікаційну категорію (тарифний розряд), а для атестації на присвоєння (підтвердження) педагогічного звання – тільки педагогічне звання;

- таблицю, у якій зазначено:

- номери критеріїв за порядком;
- назви критеріїв;
- показники, яких досягнуто педагогічним працівником за міжатестаційний період (у цифровому вигляді – для тих критеріїв, де передбачені кількісні показники, наприклад, кількість заходів з підвищення кваліфікації; словами «так», «ні» або іншими, що характеризують (означають) виконаний показник – для критеріїв, якими не передбачені кількісні показники, наприклад, за критеріями «освіта» або «реалізація змісту, форм, методів і засобів навчання»);

- кількість отриманих балів за результатами самооцінювання, які відповідають досягнутому показнику за кожним критерієм.

З метою надання педагогічним працівникам практичної допомоги з питань заповнення листа самоаналізу із застосуванням нових критеріїв, а також підрахунку суми балів, Міністерством розроблені шаблони у форматі Excel окремо для кожної посади та кожного педагогічного звання, які доступні для завантаження. Шаблони розміщені на сторінці «Культурно-мистецька освіта» на офіційному сайті Міністерства культури України (URL: http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=244931905).

Шаблони складаються з базових таблиць для внесення або вибору (де це передбачено) виконаних показників (аркуш 1), зведеної таблиці виконаних критеріїв та досягнутих показників (аркуш 2) та листа самоаналізу (аркуш 3), який автоматично заповнюється за наслідками заповнення таблиці в аркуші 1.

Заповнені педагогічним працівником шаблони можуть додаватися ним до листів самоаналізу або бути представлені атестаційній комісії на її прохання.

Важливо! Використання шаблонів дасть можливість педагогічному працівнику сформувати лист самоаналізу автоматично.

Під час користування шаблонами педагогічному працівнику необхідно на основі наявних у нього документів проставити відповідні показники, після цього підрахунок балів відбувається автоматично.

Педагогічний працівник може власноручно заповнювати лист самоаналізу без використання базових таблиць (аркуш 1). У такому разі він/вона використовує зведену таблицю (аркуш 2) відповідного шаблону, щоб визначити кількість балів за досягнуті ним/нею показники та здійснює підрахунок балів власноручно, керуючись роз'ясненнями, викладеними нижче. Після власноручного підрахунку балів за всіма критеріями педагогічний працівник проставляє їх у відповідних рядках графі «Сума балів», а також наприкінці листа самоаналізу, після чого може порівняти отриману суму з мінімально необхідною кількістю балів, передбаченою для тієї чи іншої категорії, того чи іншого тарифного розряду або того чи іншого педагогічного звання. Таким чином педагогічний працівник зможе зрозуміти, на які категорію/розряд/звання він/вона може претендувати, а атестаційна комісія зможе прийняти відповідне рішення.

Увага! При цьому варто пам'ятати, що:

- педагогічні працівники, **які мають середню спеціальну освіту або вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста** чи ступеня **бакалавра** (ті, які не мають вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста або ступеня магістра), окрім категорії осіб, зазначених в абзаці третьому пункту 4 наказу Міністерства культури України від 12.07.2018 № 628 «Питання атестації педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 16.08.2018 за № 926/32378, **не можуть претендувати на встановлення кваліфікаційних категорій незалежно від кількості балів;**

- педагогічні працівники з відповідною вищою освітою (спеціаліста або магістра) або ті, про яких ідеться в абзаці третьому пункту 4 наказу Міністерства культури України від 12.07.2018 № 628 «Питання атестації педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 16.08.2018 за № 926/32378, **які атестуються позачергово, не можуть претендувати на присвоєння більш високої кваліфікаційної категорії, ніж та, яка для них є черговою, незалежно від кількості отриманих балів** (наприклад, педагогічний працівник, який має категорію «спеціаліст», не може претендувати на встановлення кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії» або «спеціаліст вищої категорії», якщо він атестується в позачерговому порядку, навіть якщо сума набраних ним балів відповідає мінімально необхідній сумі більш високої не чергової категорії);

- для кожного критерію відповідності посади або присвоєння (підтвердження) тарифного розряду, кваліфікаційної категорії, педагогічного звання визначена мінімально необхідна та максимально допустима кількість балів. **Мінімальна кількість балів є обов'язковою** для досягнення і є орієнтиром для прийняття рішення атестаційною комісією. Вказана максимально допустима кількість балів (там, де це передбачено) є граничною незалежно від того, наскільки досягнутий показник вищий за мінімальний (наприклад, при підрахунку кількості публічних виступів здобувачів);

- критерії, визначені розділом V Положення, поділяються на три категорії:

- обов'язкові критерії;
- критерії заміщення;
- додаткові критерії.

Обов'язкові критерії не можуть бути повністю замінені додатковими критеріями, а тільки доповнені ними, де це прямо передбачено Положенням. Критерії заміщення можуть замінювати обов'язкові критерії тільки в прямо передбаченому Положенням випадку – за критерієм «реалізація змісту, форм, методів і засобів навчального процесу» для викладачів та майстрів виробничого навчання. При цьому для кожного додаткового критерію та критерію заміщення вказані мінімальні та/або максимальні показники та мінімальна та/або максимальна кількість балів, які для них передбачаються. Мінімальна кількість балів є обов'язковою, а максимальна кількість балів – максимально допустимою;

- кількість балів, яку необхідно отримати на відповідність посаді, може бути різною для різних посад, що пов'язано зі специфікою цих посад, але це не впливає на результат атестації кожного конкретного педагогічного працівника.

III. Роз'яснення щодо умов виконання критеріїв та досягнення обов'язкових мінімальних результативних показників для проведення самооцінювання педагогічними працівниками під час заповнення листів самоаналізу відповідно до займаних посад.

1. При підготовці листа самоаналізу для проходження атестації на відповідність посаді та присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії або тарифного розряду педагогічний працівник **повинен ввести** до нього **всі обов'язкові** критерії та показники, визначені для відповідних посад та категорій (розрядів), а також **може ввести додаткові** критерії або критерії **заміщення**. У разі відсутності документального підтвердження виконання обов'язкових критеріїв та показників ці критерії не можуть вилучатися з листа самоаналізу. У такому випадку педагогічний працівник повинен проставити навпроти кожного критерію, де передбачені кількісні показники, в графах «Показники, яких досягнуто педагогічним працівником за міжатестаційний період» та «Сума балів» цифрове значення «0»; навпроти кожного критерію, де передбачені якісні показники: у графі «Показники, яких досягнуто педагогічним працівником за міжатестаційний період» – «ні», а в графі «Сума балів» цифрове значення «0».

2. Лист самоаналізу для атестації на присвоєння (підтвердження) **кваліфікаційної категорії** (тарифного розряду) має складатися з двох обов'язкових частин:

- виконання критеріїв та показників для визначення відповідності педагогічного працівника посаді;
- виконання критеріїв та показників для визначення відповідності педагогічного працівника кваліфікаційній категорії або тарифному розряду.

3. Лист самоаналізу для атестації на присвоєння (підтвердження) **педагогічного звання** складається з однієї частини – виконання критеріїв та показників для визначення відповідності педагогічному званню.

4. Для зручності всі критерії в шаблонах пронумеровані, а у правій крайній частині таблиці позначені ті показники, які є обов'язковими для тієї чи іншої кваліфікаційної категорії (тарифного розряду). Нумерацію критеріїв у шаблонах доцільно використовувати в листі самоаналізу для позначення в ньому відповідних критеріїв.

Оскільки оплата праці педагогічних працівників, які не мають вищої освіти належного рівня, але атестовані на 11 тарифний розряд, та тих, хто мають вищу освіту спеціаліста або магістра й атестовані на кваліфікаційну категорію «спеціаліст», здійснюється з розрахунку однакового посадового окладу, вимоги до цих двох категорій педагогічних працівників різняться тільки в кількості балів в частині критерію «освіта». Також у таблицях-шаблонах додатково вказано, якими документами може бути підтверджено те чи інше досягнення педагогічного працівника.

5. До глави 2 розділу V Положення. Відповідність посаді.

5.1. Глава 2 встановлює обов'язкові критерії та результативні показники, які має виконати кожен педагогічний працівник для того, щоб атестаційна комісія визнала його таким, який відповідає займаній посаді. Ці критерії та показники є однаково обов'язковими для всіх педагогічних працівників (за винятком методистів, для яких не застосовується критерій 1.7).

5.2. Для визначення відповідності посаді враховується освіта педагогічного працівника, виконання ним своїх посадових обов'язків, методична робота, підвищення кваліфікації, задоволеність здобувачів навчанням з дисциплін, які викладає або супроводжує педагогічний працівник, відсутність або наявність конфліктів у закладі, пов'язаних з педагогічним працівником та освітнім процесом, який він провадить.

5.3. Для того, щоб правильно заповнити лист самоаналізу в цій частині, необхідно враховувати наступне (див. частину «Відповідність посаді» у **Таблицях 1-8**):

- у **критерії 1.1. «Освіта»** у графі «показник...» зазначається рівень або ступінь освіти педпрацівника (для тих, хто користується шаблоном, – обирається одна з позицій «спеціаліст» / «магістр» / «молодший спеціаліст» / «бакалавр» / «середня спеціальна освіта» / «без освіти»), а в графі «Сума балів» зазначається те значення, яке відповідає рівню освіти педагогічного працівника (для користувачів шаблонів – визначається автоматично). Виконання критерію 1.1. підтверджується копією документа про освіту;

- **критерії 1.2.1., 1.2.2, 1.3.** – якісні критерії, які передбачають відповіді «так» або «ні» на підставі довідки адміністрації за результатами внутрішнього моніторингу якості освітнього процесу;

- у **критерії 1.4.1.** враховується частка відвіданих педагогічним працівником засідань педагогічної ради, а також відділу/відділення/циклової комісії закладу (для методистів методичної установи – методичної ради установи). Частка вираховується у відсотках засідань, на яких був присутній педагогічний працівник, відносно загальної кількості засідань, які проводилися. При цьому, якщо педагогічний працівник був відсутній на відповідних засіданнях з поважних причин, факти такої відсутності не враховуються. Поважними причинами в цьому випадку можна вважати: тимчасову непрацездатність, підтверджену відповідним лікарняним листком; відрядження за наказом або дорученням керівника закладу (установи); заздалегідь запланована участь у заході, пов'язаному з виконанням посадових обов'язків педагогічного працівника, відпустка (оплачувана та без збереження заробітної плати), інші офіційні причини за погодженням з керівництвом закладу (для засідань відділу/відділення/циклової комісії – за погодженням завідувача відповідного структурного підрозділу), а також відсутність у посадовій інструкції педпрацівника обов'язку відвідувати засідання педагогічної ради. Наприклад, якщо у закладі за міжатестаційний період було проведено 15 засідань педагогічної ради (100 %), для виконання цього критерію

педагогічному працівнику необхідно бути присутнім як мінімум на 14-ти з них (90 % і більше). При такій самій кількості засідань, якщо педагогічний працівник не був присутній на 4-х засіданнях, з яких на 3-х – з поважних причин, то вважається, що показник, якого він досягнув, становить 90 %. Для кращого розуміння педагогічним працівником, яку кількість балів собі ставити за цим критерієм, у довідці повинна бути зазначена загальна кількість засідань, які відбулися за міжтестастаційний період педагогічного працівника, кількість засідань, які він відвідав, та кількість засідань, які він не відвідав з поважних причин. Ті самі правила застосовуються і для визначення частки відвідування відділу/відділення/циклової комісії. Якщо педагогічний працівник за своїми посадовими обов'язками повинен відвідувати і засідання педагогічної ради, і засідання відділу/відділення/циклової комісії, такий педагогічний працівник визначає підсумковий бал шляхом складення вказаної в довідках кількості проведених засідань та кількості засідань, які він відвідав (враховуючи ті, що були пропущені з поважних причин), та визначити частку останніх.

Наприклад:

Кількість проведених засідань педагогічної ради – 15, з них педагогічний працівник відвідав 13 засідань;

Кількість проведених засідань відділу – 10, з них педагогічний працівник відвідав 8 засідань.

Частка визначається:

$$15+10 = 25$$

$$13+8 = 21$$

$$21 \times 100 \div 25 = 84 \%$$

Таким чином, педагогічний працівник може поставити собі 0,8 бали за критерієм 1.4.1.

Адміністрація закладу (установи) та завідувач відділу/відділення/циклової комісії можуть оформлювати довідки про виконання критеріїв 1.2.1., 1.2.2., 1.3. та 1.4.1. (в частині компетентності) за *(див. зразки 1; 1а)*;

- відповідність **критерію 1.4.2.** педагогічний працівник визначає самостійно на підставі наявних у нього документів, що підтверджують його участь у методичних заходах різного рівня: копії планів або витягів з протоколів засідань, програм семінарів, інших методичних заходів із зафіксованим прізвищем педпрацівника (у разі участі як доповідача) або довідки за підписом голів методичних об'єднань, методичних кабінетів, центрів тощо (у разі участі як слухача). Методичні заходи, які відвідує педагогічний працівник, повинні переважно відповідати фаху, з якого він/вона має педагогічне навантаження, або бути пов'язаними з ним (наприклад, відвідування методичних заходів викладачів з фортепіано викладачами з музичної грамоти і навпаки тощо). Мінімальна кількість методичних заходів для виконання мінімального показника за цим критерієм – 2 заходи на рік (10 за п'ятирічний міжтестастаційний період). Якщо педагогічний працівник подає заяву про позачергову атестацію, кількість обов'язкових засідань

за міжатестаційний період для нього вираховується в результаті множення 2-х заходів на кількість років міжатестаційного періоду (наприклад, якщо атестаційний період для педагогічного працівника, який виявив бажання пройти позачергову атестацію, становить 2 роки, кількість обов'язкових методичних заходів для нього становитиме 4, якщо 3 роки – 6, якщо 4 роки – 8 заходів). Мінімальна кількість балів, які є достатніми для виконання цього критерію, становить 2 бали – з розрахунку по 0,2 бали за кожен захід, проведений у закладі. Участь педагогічного працівника у методичних заходах вищого рівня заохочується більш високим балом – від 0,3 до 0,5. Для виконання критерію 1.4.2. враховується як кількість методичних заходів, так і їх рівень. **Максимальна** кількість балів, допустима для цього критерію, становить **5 балів**, навіть якщо результати педагогічного працівника за цим критерієм перевищують цю кількість. До методичних заходів **зараховуються**:

- засідання шкільних, міжшкільних, районних, міських, обласних, інших методичних об'єднань або прирівняних до них (наприклад, засідання відділів/відділень/циклових комісій, до яких було включено методичну складову);

- міські, обласні, всеукраїнські методичні семінари, які проводяться **НЕ** як заходи з **підвищення кваліфікації**. Семінари, за результатами яких видається довідка або сертифікат, що засвідчує **проходження** педагогічним працівником **підвищення кваліфікації**, **не враховуються як методичні заходи**, окрім зазначених у наступному абзаці;

- методичні семінари, інші заходи різних рівнів та заходи з підвищення кваліфікації, у яких педагогічний працівник, який атестується, взяв участь як **тренер/викладач з поширення власного методу** (проведення майстер-класу, відкритого уроку, лекції-концерту, практикуму, тренінгу тощо). Для підтвердження такої участі педагогічний працівник представляє копію методичної розробки заняття. Для узагальнення інформації, яка міститься в документах, що підтверджують виконання педагогічним працівником критерію 1.4.2., педагогічному працівнику варто оформити звіт у вигляді переліку методичних заходів, які відвідав педагогічний працівник, для чого він може використати **зразок 2**;

- мінімальний показник за **критерієм 1.5.** досягається за результатами участі педагогічного працівника в заходах підвищення кваліфікації **як слухача**. До таких заходів **зараховуються**:

- а. проходження **курсів підвищення кваліфікації** у закладах, які мають відповідну ліцензію обсягом не менше 60 академічних годин. Такі курси мають включати навчання з **навчальної/навчальних дисципліни/дисциплін**, яка/які викладає педагогічний працівник (для методистів – за напрямком методичної роботи) – **обов'язково** для атестації на відповідність посаді;

- б. участь у навчанні обсягом не менше 60 академічних годин, яке проводиться **як захід з підвищення кваліфікації** суб'єктом освітньої діяльності, установчими документами якого передбачено проведення заходів з підвищення

кваліфікації педагогічних працівників, яке включає навчання з **навчальної/навчальних дисципліни/дисциплін**, яка/які викладає педагогічний працівник (для методистів – за напрямком методичної роботи), – **прирівнюється до обов'язкового** для атестації на відповідність посаді

с. стажування за фахом у закладі вищої освіти (у тому числі за кордоном) обсягом не менше 60 академічних годин (2 кредити ЄКТС) – для педагогічних працівників культурно-мистецьких коледжів та державних середніх спеціалізованих мистецьких шкіл (шкіл-інтернатів) – **прирівнюється до обов'язкового** для атестації на відповідність посаді;

d. проходження курсів підвищення кваліфікації з **української мови, педагогіки, психології (вікової)**, інших напрямів педагогічної діяльності, пов'язаних з роботою педагогічного працівника, обсягом не менше 60 академічних годин у закладах, які мають відповідну ліцензію – **прирівнюється до обов'язкового** для атестації на відповідність посаді;

e. участь у навчанні, проведеному Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти у I півріччі 2019 року¹ – **прирівнюється до обов'язкового** для атестації на відповідність посаді у **2019 році**.

f. **семінари**, інші навчальні заходи різного рівня, які проводяться як заходи з підвищення кваліфікації суб'єктами освітньої діяльності, установчими документами яких передбачено проведення заходів з підвищення кваліфікації педагогічних працівників, у яких взяв участь педагогічний працівник як слухач – незалежно від тривалості;

g. **майстер-класи**, які проводять науково-педагогічні працівники закладів вищої спеціалізованої освіти та/або іноземні фахівці з відповідних дисциплін, у тому числі й ті, які проводяться в рамках науково-практичних конференцій, міжнародних та всеукраїнських конкурсів, на запрошення мистецьких шкіл або культурно-мистецьких коледжів;

h. **тренінги** з інформаційно-комп'ютерних технологій, психології, управління часом тощо; комп'ютерні курси; інші навчальні заходи, у тому числі й з мистецьких напрямків, які проводяться закладами, установами, громадськими та іншими організаціями, незалежно від форми власності та підпорядкування, статутною діяльністю яких передбачена проведення таких заходів;

i. **он-лайн курси і тренінги**, які пропонуються освітніми інтернет-платформами та передбачають підтвердження їх проходження.

¹ **Примітка.** Під таким навчанням розуміється участь викладачів мистецьких шкіл у заходах з підвищення кваліфікації, проведених Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти з лютого по червень 2019 року з нового змісту початкової мистецької освіти – навчальних дисциплін «Образотворче мистецтво: станкове та декоративне», «Ліплення», «Фортепіано», «Скрипка», «Танець», «Музична грамота та практичне музикування». Для підтвердження такої участі педагогічний працівник повинен представити оригінал сертифіката, виданого Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти.

Педагогічний працівник за міжатестаційний період повинен пройти хоча б один обов'язковий захід з підвищення кваліфікації або прирівняний до нього. Решта заходів можуть йому враховуватися незалежно від тривалості чи тематики навчання. Якщо педагогічний працівник не пройшов обов'язкового або одного з трьох прирівняних до нього заходів підвищення кваліфікації (*позиції a / b / c / d / e*), але пройшов інший захід (*позиції f / g / h / i*), він отримує за виконання цього критерію 1 бал незалежно від кількості пройдених навчань.

Увага! Відповідно до абзацу шостого пункту 4 наказу Міністерства культури України від 12.07.2018 № 628, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16.08.2018 за № 926/32378, обов'язкова кількість заходів з підвищення кваліфікації для виконання мінімального показника за критерієм підвищення кваліфікації на перехідний період становить:

- у 2019 році – 1 захід;
- у 2020 році – 2 заходи;
- у 2021 році – 3 заходи;
- у 2022 році – 4 заходи.

При атестації у **2019 році** педагогічному працівнику зараховується виконання критерію за проходження 1 заходу підвищення кваліфікації, яким є обов'язковий або прирівняний до нього.

При атестації у **2020 році** педагогічному працівнику зараховується виконання критерію за проходження 1 заходу підвищення кваліфікації, яким є обов'язковий або прирівняний до нього + **1 будь-який інший захід** з підвищення кваліфікації.

При атестації у **2021 році** педагогічному працівнику зараховується виконання критерію за проходження 1 заходу підвищення кваліфікації, яким є обов'язковий або прирівняний до нього + **2 будь-які інші заходи** з підвищення кваліфікації.

При атестації у **2022 році** педагогічному працівнику зараховується виконання критерію за проходження 1 заходу підвищення кваліфікації, яким є обов'язковий або прирівняний до нього + **3 будь-які інші заходи** з підвищення кваліфікації.

При атестації у **2023 та наступних роках** педагогічному працівнику зараховується виконання критерію за проходження 1 заходу підвищення кваліфікації, яким є обов'язковий або прирівняний до нього + **4 будь-які інші заходи** з підвищення кваліфікації.

Проходження інших заходів з підвищення кваліфікації понад встановлену обов'язкову кількість відбувається за бажанням педагогічного працівника на умовах вільного вибору форм, тематики, місця проведення та установи/організації, що їх проводить.

Проходження педагогічним працівником підвищення кваліфікації підтверджується свідоцтвами або сертифікатами із зазначенням кількості прослуханих годин (для ліцензованих або прирівняних до них (60 академічних годин) курсів/заходів), іншими сертифікатами, довідками від закладів, де проходили ті чи інші заходи з підвищення кваліфікації, довідками організаторів проведення навчальних заходів. У разі проходження підвищення кваліфікації у формі майстер-класів, які проводяться в рамках виконавських конкурсів або фестивалів, організатори яких не передбачають видання за їх наслідками відповідних документів, участь у таких заходах підтверджується наявністю оригінальної програми заходу, де вказано про проведення майстер-класу, а також оригінальна відео або фотофіксація майстер-класу та власноруч зроблені нотатки за його результатами.

Усі заходи з підвищення кваліфікації, проведення яких забезпечувалося суб'єктами освітньої діяльності, які не мають відповідної ліцензії, визнаються як підвищення кваліфікації педагогічною радою закладу.

Мінімальна кількість балів, необхідна для виконання критерію 1.5. змінюється залежно від року атестації і становить:

у 2019 р. – 2 бали;

у 2020 р. – 3 бали;

у 2021 р. – 4 бали;

у 2022 р. – 5 балів;

у 2023 р. і наступні роки – 6 балів

Максимально допустима кількість балів показника за виконання критерію 1.5. становить – **10 балів**, навіть якщо результати педагогічного працівника за цим критерієм перевищують цю кількість.

- досягнення результативного показника за критерієм **1.6.** відбувається на основі визначеного за результатами внутрішнього моніторингу якості освітнього процесу психологічного клімату в закладі (установі). Для заповнення листа самоаналізу за цим критерієм педагогічному працівнику видається довідка від адміністрації (*див. зразок 3*), у якій вказується наявність чи відсутність конфліктів між педагогічним працівником, його учнями або їх батьками, у колективі, а також роль педагогічного працівника в цих конфліктах та його здатність вирішувати їх самостійно. Усі конфлікти, пов'язані з виконанням педагогічним працівником своїх обов'язків, мають бути **розслідувані**, у тому числі і внутрішніми комісіями закладу (установи), і **мати** погоджені з усіма сторонами **висновки**. Беруться до уваги письмові скарги на дії або бездіяльність педагогічного працівника, що призвели до виникнення конфліктів протягом його/її міжатестаційного періоду. Якщо **таких скарг не надходило**, що зазначено в довідці адміністрації, педагогічний працівник зазначає максимально допустиму кількість – **5 балів**.

Залежно від наслідків конфлікту максимальна кількість балів (5 балів) зменшується на:

-0,5 бала, якщо конфлікт припинено в межах закладу і сторони не мають претензій один до одного; повторення аналогічної ситуації – **1 бал**;

-1 бал, якщо конфлікт припинено в межах закладу внаслідок втручання адміністрації закладу (установи), а учня/студента переведено до іншого викладача; повторення аналогічної ситуації, або якщо учень/студент покинув навчання в закладі внаслідок конфлікту – **2 бали**;

-1 бал, якщо конфлікт набув розголосу та припинений внаслідок втручання органу управління або органу місцевого самоврядування (за підпорядкованістю) і сторони не мають претензій один до одного; повторення аналогічної ситуації – **2 бали**;

-2 бали, якщо конфлікт набув розголосу та припинений внаслідок втручання органу управління або органу місцевого самоврядування, а учня/студента переведено до іншого викладача; повторення аналогічної ситуації, або якщо учень/студент покинув навчання в закладі внаслідок цього конфлікту – **4 бали**;

Якщо конфлікт пов'язаний з булінгом, психічним або фізичним насильством з боку педагогічного працівника стосовно учнів (їх батьків) / студентів (їх батьків) або колег – педагогічний працівник отримує **0 балів** за цим критерієм. При цьому **провина педагогічного працівника має бути доведена. Особистісні конфлікти між керівником закладу (установи) та педагогічним працівником, які не впливають на якість освітнього процесу та досягнення здобувачами результатів навчання (такий вплив не доведений), не можуть бути підставою для зниження такому педагогічному працівнику кількості балів за критерієм 1.6.**

- кількість балів за критерієм **1.7.** визначається педагогічним працівником шляхом отримання оцінки освітнього процесу за кожною навчальною дисципліною (предметом), яку (який) викладає або супроводжує в якості концертмейстера (не стосується посади методиста). Оцінювання проводиться адміністрацією закладу шляхом опитування на добровільній основі здобувачів та/або їх батьків/інших законних представників, яке має проводитися щорічно з усіх навчальних дисциплін, передбачених освітніми програмами та навчальними планами закладу, незалежно від того, хто підлягає атестації в наступному навчальному році. Такі опитування одночасно є невід'ємною частиною внутрішнього моніторингу якості освіти, який відповідно до законодавства повинен здійснюватися в кожному закладі освіти. Оцінювання проводиться за рекомендованою методикою та зразками анкет, розміщеними на офіційному сайті Міністерства культури України. Кожне опитування має бути ретельно підготовленим. За результатами опитування адміністрація закладу видає для його/її атестації довідку (*див. зразок 4*).

Оцінка за результатами оцінювання може бути позитивна, нейтральна або негативна. У зв'язку з тим, що у 2019 році таке оцінювання в переважній більшості закладів буде проводитися вперше, його результати будуть єдиними, за якими можна отримати відповідні бали. З 2020 року і в подальші роки при атестації конкретного педагогічного працівника **враховуються результати усіх проведених опитувань за його міжатестаційний період.** Для забезпечення

збереження результатів, отриманих педпрацівником за результатами добровільного опитування, адміністрація може або видавати ці результати щорічно кожному педпрацівнику, або створити електронні профайли педагогічних працівників, де буде зберігатися зазначена інформація (рекомендується).

При оцінюванні педагогічного працівника необхідно застосовувати таку шкалу:

позитивна – від 81% до 100% задоволених учнів (батьків)/студентів
нейтральна – від 50% до 80% задоволених учнів (батьків)/студентів
негативна – від 0% до 49% задоволених учнів (батьків)/студентів

За результатами опитування з використанням рекомендованої методики педагогічному представнику встановлюється одна з таких оцінок, кожна з яких має відповідний бал:

- позитивна – 2 бали;
- нейтральна – 1 бал;
- негативна – 0 балів.

До листа самоаналізу педагогічний працівник вносить середньоарифметичну кількість балів, враховуючи усі наявні підрахунки за міжквартальний період (для тих, хто використовує шаблон, цей підрахунок здійснюватиметься автоматично). Наприклад:

Навчальний рік міжквартального періоду	Кількість опитаних, чол. усього (100 %)	Кількість задоволених навчанням, % від усього	% від усього	Оцінка за результатами анкетування	Кількість балів
2014/2015	9	8	89 %	Позитивна	2
2015/2016	7	5	71 %	Нейтральна	1
2016/2017	10	8	80 %	Нейтральна	1
2017/2018	6	2	33 %	Негативна	0
2018/2019	9	9	100 %	Позитивна	2
Загальна середня кількість балів за міжквартальний період (середнє арифметичне)	x	x	x	x	1,2

Якщо педагогічний працівник викладає дві і більше навчальних дисциплін (або працює в класі двох чи більше викладачів – для концертмейстера), кількість балів, отриманих за кожну з дисциплін (у кожному класі), підсумовується та ділиться на кількість цих дисциплін (класів). Остаточний підсумок вноситься до листа самооцінювання. У листі самоаналізу до критерію 1.7 у графі «Показник...» зазначається частка задоволених навчанням учнів/студентів та (або) їх батьків/інших законних представників.

Просимо зауважити, що **відмова адміністрації закладу від проведення опитувань**, передбачених цим пунктом Положення, **не є підставою для не проходження атестації педагогічними працівниками**. У такому випадку для отримання відповідної оцінки педагогічні працівники **можуть самостійно** проводити такі добровільні опитування, використовуючи рекомендовану методику та приклади (зразки) анкет. У такому разі, до відповідної атестаційної комісії разом з пакетом атестаційних документів подаються і заповнені оригінали анкет опитаних респондентів. Атестаційна комісія зобов'язана враховувати такі результати, якщо загальношкільне опитування адміністрацією школи не проводилося (відсутні довідки).

IV. Роз'яснення до глави 3 розділу V Положення.

Відповідність кваліфікаційним категоріям.

1. Для викладачів виконавських спеціальностей мистецьких шкіл та середніх спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів, які ведуть індивідуальні заняття (окрім факультативів та навчальних дисциплін (предметів) варіативного складника (за вибором), див. Таблиця 1:

- **за критерієм 2.1.** «реалізація змісту, форм, методів і засобів навчання» викладач повинен обрати один з визначених у Таблиці 1 показників, передбачених для критерію 2.1., і вказати відповідну цьому показнику кількість балів. **Увага!** Вибір відповідного варіанта за цим критерієм повинен бути документально обґрунтованим (підтвердженим)!

А) Для підтвердження ведення занять за типовою навчальною програмою достатнім є представлення викладачем **довідки** за підписом завідувача відділу (відділення) або (у разі відсутності відділів чи відділень) заступника директора з навчальної роботи або керівника філії щодо наявності робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі (за наявності) та щодо наявності комплексу методичних матеріалів (репертуарні списки тощо), що виявляється за результатами поточного моніторингу якості освіти. У разі виконання показника «А» – **5 балів**.

Б) Для підтвердження часткового застосування елементів інших методик поряд з традиційною викладач має представити:

- **довідку** за підписом завідувача відділу (відділення), керівника філії або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у викладача робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі (за наявності), та комплексу методичних матеріалів (репертуарні списки тощо), що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновок шкільного методичного об'єднання з фаху** (якщо шкільного методичного об'єднання немає, цю роль можуть виконувати відділи/відділення/циклові комісії або районні, зональні або інші методичні

об'єднання) за результатами фахового обговорення щодо застосування в робочій навчальній програмі елементів інших методик², або презентованих викладачем розроблених окремих уроків з узагальненням результату, або власний підбір (аранжування) не вказаного в інших програмах репертуару, який використовується в навчанні учнів викладача;

- **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення. У разі виконання показника «Б» – **8 балів**.

В) Для підтвердження широкого застосування елементів різних методик (методів, прийомів, засобів, елементів навчального репертуару) та розроблення викладачем педагогічної проблеми, яка потребує вирішення, викладач надає:

- **довідку** за підписом завідувача відділу (відділення), керівника філії або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у викладача робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі (за наявності), та комплексу методичних матеріалів (репертуарні списки тощо), що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновки шкільного методичного об'єднання з фаху** (якщо шкільного методичного об'єднання немає, цю роль можуть виконувати відділи/відділення/циклові комісії або районні, зональні або інші методичні об'єднання) щодо наявності узагальнених у робочій навчальній програмі різних методик викладання навчальної дисципліни, що відображено (названі методики) в пояснювальній записці до робочої навчальної програми³, та **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення;

- **опис педагогічної проблеми**, що розробляється викладачем. У разі виконання показника «В» – **12 балів**.

Г) Для підтвердження розроблення власного методу/прийому/засобу викладання або нового підходу до навчання і розвитку учнів, спрямованого на вирішення педагогічної проблеми, який має доведену ефективність, викладач повинен представити:

- **опис педагогічної проблеми**, на розв'язання якої спрямований метод/прийом/засіб/підхід, та **спосіб його застосування** в педагогічній практиці;

- **висновок методичного об'єднання з фаху** (будь-якого з таких рівнів: районного, районного в місті, міського, зонального, обласного, міжрегіонального) щодо ефективності запропонованого педагогічним працівником методу/прийому/засобу/підходу, виданий за результатами фахового обговорення;

² Для викладачів державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів за цим показником може враховуватися використання ними методик викладачів, які є їхніми наставниками

³ Для викладачів державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів за цим показником може враховуватися надання викладачем підтвердження своєї участі у документальному оформленні методу свого наставника (у тому числі, створення відеозаписів уроків викладача-наставника)

- **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення або поширення. У разі виконання показника «Г» – **15 балів**. Як правило, викладач мистецької школи, який виконує зазначений критерій, має гарну перспективу для отримання в подальшому звання викладача-методиста за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 10).

Якщо викладач працює за традиційною методикою, але довів її до досконалості і досягнув значних педагогічних результатів, однак не може за вище вказаними показниками отримати більше 5 або 8 балів, він може претендувати на доповнення мінімальних балів за цим критерієм шляхом застосування передбачених для нього критеріїв заміщення (2.1.1. та/або 2.1.2.) або додаткових критеріїв (2.1.3.). Наприклад, щоб отримати 15 балів за цим критерієм, викладач повинен досягнути необхідних показників, виконавши сукупно 3 заходи за одним, двома або трьома такими критеріями. Усі досягнення за цими критеріями мають бути підтверджені документально:

- для критерію заміщення 2.1.1. – лист із запрошенням на проведення майстер-класу на міжнародному або всеукраїнському заході, авторські матеріали до нього та його результати (у тому числі, фото, відео тощо);

- для критерію заміщення 2.1.2. – копії титульної сторінки та її звороту, де вказано прізвище викладача як рецензента, з виданої навчальної програми/підручника/посібника/репертуарного збірника для мистецьких шкіл з фаху (або його електронної версії з вказанням URL-посилання);

- для додаткового критерію 2.1.3. – звіт про кількість і назви таких заходів, де вказана кількість учнів, які взяли в них участь як відвідувачі. Для визначення кількості підсумкового балу за цим показником кількість проведених заходів множиться на коефіцієнт 0,5 (*див. зразок 5*).

Як правило, викладач мистецької школи, який виконує критерій 2.1. у спосіб виконання критеріїв заміщення або додаткових критеріїв, має гарну перспективу для отримання в подальшому звання старшого викладача за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 9).

Увага! З метою заохочення педагогічних працівників до застосування в освітньому процесі нових типових навчальних програм з дисциплін «**Фортепіано**», «**Скрипка**» та інших (за наявності), що затверджені Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти в **2019 році** та розкривають зміст освітніх програм з музичного мистецтва, викладачам, які **розпочнуть** навчання з урахуванням цих типових навчальних програм **1 вересня 2019 року**, рекомендується зараховувати за цим критерієм **15 балів** без вимоги до розроблення власного методу. Така **рекомендація діє** для викладачів, які проходять атестацію (чергову або позачергову) у **2019, 2020, 2021 та 2022 роках**. Для підтвердження виконання цього критерію викладач надає атестаційній комісії довідку адміністрації мистецької школи, у якій працює, про наявність

робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі від 2019 року та підтверджує початок її застосування з 1 вересня 2019 року за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти.

Максимальна сума балів за критерієм 2.1. може становити **не більше 23** балів з урахуванням додаткових показників.

- виконання **критерія 2.2.1.** вимагає досягнення учнями класу викладача навчальних результатів, визначених навчальною програмою. Відповідність результатів визначається за підсумками кожного року при оцінюванні під час контрольних заходів з відповідної навчальної дисципліни. Викладач визначає кількість балів за цим критерієм на підставі показників, які містяться в довідці навчальної частини або за підписом заступника директора школи, виданої за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти. Довідка має містити (*див. зразок б*):

- кількість учнів у класі викладача всього;
- кількість учнів класу викладача, навчальні результати яких оцінено екзаменаційними /заліковими комісіями на «добре» та «відмінно» (для учнів 1-2 років навчання, а починаючи з 2020/2021 навчального року для всіх учнів – «досягнув нормативних результатів навчання») за кожним навчальним роком міжтестастаційного періоду;
- частка (%) таких учнів відносно загальної кількості учнів класу відповідного викладача.

Визначення частки (%) здійснюється за таким прикладом:

у 2014/2015 навчальному році у викладача в класі було 9 учнів, 7 з яких досягли необхідних результатів;

у 2015/2016 навчальному році у викладача в класі було 9 учнів, 6 з яких досягли необхідних результатів;

у 2016/2017 навчальному році у викладача в класі було 6 учнів, 6 з яких досягли необхідних результатів;

у 2017/2018 навчальному році у викладача в класі було 11 учнів, 9 з яких досягли необхідних результатів;

у 2018/2019 навчальному році у викладача в класі було 9 учнів, 8 з яких досягли необхідних результатів.

Для розрахунку частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання за міжтестастаційний період викладача, необхідно:

*1) порахувати кількість учнів, які **навчалися** у класі викладача за міжтестастаційний період:*

$$9+9+6+11+9 = 44$$

*2) порахувати кількість учнів у класі викладача, які **досягли нормативних результатів навчання** за міжтестастаційний період:*

$$7+6+6+9+8 = 36$$

3) визначити частку учнів, які досягли нормативних результатів навчання відносно середньої кількості учнів викладача за міжтестастійний період:

$$44 = 100\%$$

$$36 = X\%$$

$$36 \times 100 \div 44 = 81,8\%$$

Десятковий знак може заокруглюватися до нуля, якщо він становить від 0,1 до 0,49 включно, та до одиниці, якщо він становить від 0,5 до 0,99. Із заокругленням вирахований у прикладі показник буде становити 82 %.

Таким чином, викладач з таким результатом може ставити максимальну кількість балів, передбачену для критерію 2.2.1. – **18 балів**.

Для зручності розрахунку навчальна частина може видавати довідки про досягнення учнями результатів навчання щорічно, незалежно від того, чи атестується викладач у поточному календарному році. У такому випадку розрахунок частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання, викладач може робити самостійно. У такому випадку викладач повинен представити усі щорічні довідки з цього питання, видані адміністрацією.

- **критерій 2.2.2.** передбачає підрахунок відсотка учнів класу педагогічного працівника мистецької школи, які завершили навчання за освітньою програмою або навчальним планом, від загальної кількості відрахованих учнів за міжтестастійний період відповідного викладача.

Викладач визначає кількість балів за цим критерієм на підставі даних, які містяться в довідці навчальної частини або за підписом заступника директора школи, виданої за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти. Довідка має містити (*див. зразок 7*):

- кількість учнів класу, які повинні були завершити навчання у відповідному навчальному році;
- кількість учнів класу викладача, які були відраховані зі школи або переведені до іншого викладача за міжтестастійний період;
- кількість учнів класу викладача, які не завершили навчання з поважних причин;
- кількість учнів класу викладача, які не завершили навчання з неповажних причин;
- кількість учнів класу викладача, які були відраховані у зв'язку із завершенням повного курсу навчання за навчальним планом або освітньою програмою;
- частка (%) таких учнів відносно кількості відрахованих учнів класу відповідного викладача.

До кількості учнів класу викладача, які не завершили повний курс навчання з поважних причин, можуть бути віднесені учні, відраховані зі школи:

- у зв'язку зі зміною місця проживання;

- у зв'язку з неможливістю батьків або інших законних представників оплачувати подальше навчання;
- за станом здоров'я.

За кожного учня, який був відрахований з НЕповажної причини, від отриманої викладачем кількості балів за цим критерієм віднімається 1 бал, незалежно від того, чи були в нього учні, які мали завершити навчання. Якщо за міжтестастійний період у викладача не було учнів випускних класів і всі його учні продовжили навчання, йому встановлюється максимальний бал, передбачений для цього критерію – 18. Якщо у викладача, у якого не було учнів випускних класів, але були такі, які відраховані або перейшли до іншого викладача з НЕповажних причин, від максимальної кількості балів за цим критерієм віднімається 1 бал за кожного відрахованого без поважних причин учня.

Визначення частки (%) учнів, які завершили навчання проілюстровано у прикладі:

у 2014/2015 з класу викладача були відраховані 2 учні у зв'язку зі зміною місця проживання, при цьому тих, хто мав завершити навчання цього року на було;

у 2015/2016 з класу викладача були відраховані 6 учнів у зв'язку із завершенням повного курсу навчання з 6-ти учнів, які мали завершити навчання;

у 2016/2017 не було відрахованих з класу викладача та тих, хто мав завершити навчання;

у 2017/2018 навчальному році з класу викладача був відрахований 1 учень за заявою батьків через конфлікт з викладачем, який атестується, а також 2 учні перейшли на навчання до іншого викладача, оскільки були незадоволені навчанням у викладача, який атестується. При цьому тих, хто мав завершити навчання в цьому навчальному році не було;

у 2018/2019 з класу викладача був відрахований 1 учень, який завершив повний курс навчання за навчальним планом або освітньою програмою з 2-х, які мали завершити навчання в цьому навчальному році.

Для розрахунку частки учнів, які завершили навчання у викладача, який атестується, необхідно:

*1.) порахувати **кількість учнів**, які повинні були завершити навчання за роки міжтестастійного періоду викладача:*

$$6+8 = 8;$$

2) порахувати кількість учнів, які були відраховані у зв'язку з завершенням повного курсу навчання:

$$6+1 = 7;$$

3) визначити відсоток тих, хто завершив повний курс навчання від тих, хто мав його завершити:

$$8 \text{ учнів} = 100 \%$$

$$7 \text{ учнів} = X \%$$

$$7 \times 100 \div 8 = 88 \%, \text{ що відповідає } 16 \text{ балам.}$$

5) порахувати **кількість учнів**, які були відраховані з класу викладача або зі школи за міжтестастійний період з НЕповажних причин:

$$1 + 2 = 3;$$

6) помножити кількість учнів, які були відраховані з НЕповажних причин на 1 бал:

$$3 \times 1 = 3 \text{ бали};$$

7) від загальної отриманої кількості балів за пунктом 3) відняти кількість балів, отриманих за пунктом 6):

$$16 - 3 = 13 \text{ балів.}$$

Таким чином, викладач з таким результатом може зазначити тільки – 13 балів.

Додатковими для виконання цього критерію можуть бути критерії 2.2.3. та 2.2.4.

У зв'язку з тим, що поділ початкової мистецької освіти на освітні програми за підрівнями впроваджується тільки з 1 вересня 2019 року, додатковий **критерій 2.2.3. може застосовуватися тільки починаючи з 1 вересня 2023 року і виключно для тих викладачів**, які здійснюють освітній процес відповідно до освітніх програм **на підрівнях** початкової мистецької освіти. Показник додаткового критерія 2.2.3. розраховується шляхом підрахунку:

- кількості учнів класу викладача, які завершили навчання за освітньою програмою елементарного або базового (середнього підрівня) кожного року міжтестастійного періоду, всього;
- кількості учнів класу викладача, які продовжили навчання на наступному підрівні рівні початкової мистецької освіти;
- частки (%) таких учнів відносно тих, хто завершив навчання за попереднім підрівнем.

Для оцінювання роботи педагогічних працівників шкіл, де **не запроваджено навчання за освітніми програмами і підрівнями** початкової мистецької освіти, додатковий показник 2.2.3. **застосовуватися не може**.

Показник додаткового критерію 2.2.4. розраховується шляхом підрахунку:

- кількості учнів класу викладача, які завершили навчання за освітньою програмою базового (середнього підрівня) або поглибленого підрівня (завершив повний курс навчання в мистецькій школі) кожного року міжтестастійного періоду;

- кількості учнів класу викладача, які вступили до закладів профільної освіти (державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів), закладів фахової передвищої освіти (культурно-мистецьких коледжів, училищ) або відразу до закладів вищої спеціалізованої мистецької освіти за спеціальностями, за якими правилами прийому передбачений творчий конкурс (мистецькі спеціальності).

Виконання додаткового критерію 2.2.4. підтверджується офіційною інформацією (листами, довідками) закладів вищої (фахової передвищої, профільної) мистецької освіти або з Єдиної державної електронної бази даних з питань освіти (для вступників до закладів вищої освіти) щодо зарахування випускника школи, де вказані: назва спеціальності галузі знань 02 «Культура і мистецтво» та назва освітньої програми (вказаний мистецький фах). За кожного випускника, який вступив за основним фахом, такий викладач отримує 4 бали. За кожного випускника, який вступив за іншим фахом, відмінним від основного фаху викладач основного фаху отримує 1 бал.

Максимальна сума балів за критеріями 2.2. може становити **не більше 36 балів з урахуванням додаткових показників.**

- зарахування балів за **критерієм 2.3.** передбачає підрахунок кількості учнів, які навчаються у викладача, який атестується, які публічно демонстрували свої навчальні досягнення. **Важливо!** До виступів учнів, які враховуються в цьому критерії, **не зараховуються підсумкові прослуховування та інші контрольні заходи, у тому числі відкриті уроки.** Публічними виступами, які враховуються для виконання цього критерію, потрібно вважати: виступи на концертах, у виставах або виставки творів (класу, школи, міста/села/селища тощо), культурно-мистецьких заходах місцевого, регіонального, міжрегіонального, всеукраїнського, міжнародного рівнів, у тому числі на дитячих фестивалях, фестивалях-конкурсах, виставках, конкурсах різного рівня, незалежно від відповідності вимогам до всеукраїнських та міжнародних учнівських конкурсів, визначених Примірним порядком організації міжнародних і всеукраїнських професійних, студентських та учнівських мистецьких конкурсів, затвердженим наказом Міністерства культури України від 04.05.2018 № 395, а також виступи в закладах, установах, організаціях, на підприємствах, та інших подібних заходах, у тому числі й шефських концертах.

Мінімальним показником для виконання критерію є хоча б один публічний виступ кожного учня з класу викладача, який атестується, за його міжатестаційний період. За умови, коли протягом цього періоду виступили/продемонстрували свої роботи всі учні, викладач має право отримати 15 обов'язкових балів. За кожного учня, який жодного разу не виступив/не демонстрував свої роботи, ця кількість балів зменшується на 0,5 бала. За виступ учня, який навчається в класі викладача, на заході районного, обласного, всеукраїнського (міжнародного) рівня викладач може отримати відповідно 1, 2 або 3 бали додатково. Ці бали додаються до мінімальної кількості балів.

Наприклад, у викладача в класі навчаються 9 учнів. З них 3 учні з різних причин не виступали публічно в передбачених цими рекомендаціями заходах. Отже, викладач повинен помножити кількість учнів, які не виступали, на 0,5 бала і відняти цей результат від 15 балів:

$$3 \times 0,5 = 1,5$$

$$15 - 1,5 = 13,5$$

Якщо при цьому один з учнів виступив на культурно-мистецькому заході обласного рівня, до цієї суми додається 2 бали і в підсумку викладач отримує 15,5 балів, що відповідає мінімально необхідному показнику.

Важливо! Педагогічний працівник має пам'ятати, що, окрім мінімальної кількості балів (15), для отримання відповідної категорії хоча б один учень викладача має публічно виступити на культурно-мистецькому заході:

районного (міського) рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст другої категорії»;

районного (міського) та обласного рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії»;

районного (міського), обласного (м. Києва) та всеукраїнського рівня або за кордоном – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії».

Отже, якщо всі учні викладача мали виступи/демонстрації своїх творів, але при цьому жоден з них не виступив/не демонстрував свій твір на більш високому, визначеному для тієї чи іншої категорії рівні, викладач не може претендувати на більш високу категорію.

Інформація про виконання критерію 2.3. подається викладачем у формі звіту (*див. зразок 8*), у якому зазначається кількість учнів, які навчалися в його/її класі за кожним навчальним роком міжтестастійного періоду та які мінімум один раз продемонстрували публічно свої навчальні досягнення, що підтверджено афішами, програмами концертів, дипломами, сертифікатами конкурсів, іменними подяками із зазначеними прізвищами та іменами учнів тощо.

Викладач може, за недостатності балів за цим критерієм, додати їх у разі перемоги його/її учня у міжтестастійний період у всеукраїнському або міжнародному учнівському конкурсі – **додатковий критерій 2.3.1**. До категорії таких конкурсів належать виключно ті, що організовані і проводяться відповідно до вимог, визначених Примірним порядком організації міжнародних і всеукраїнських професійних, студентських та учнівських мистецьких конкурсів, затвердженим наказом Міністерства культури України від 04.05.2018 № 395.

Максимальна сума балів за критеріями 2.3. може становити **не більше 21** бала з урахуванням додаткових показників, незалежно від кількості балів понад цю суму.

1а. Для викладачів виконавських спеціальностей мистецьких шкіл та середніх спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів, які ведуть групові уроки, факультативи та навчальні дисципліни (предмети) варіативного складника (за вибором), див. Таблиця 1а:

- за критерієм 2.1. «реалізація змісту, форм, методів і засобів навчання» викладач повинен обрати один з визначених у Таблиці 1 показників, передбачених для критерію 2.1., і вказати відповідну цьому показнику кількість балів. **Увага!** Вибір відповідного варіанта за цим критерієм повинен бути документально обґрунтованим (підтвердженим)!

А) Для підтвердження ведення занять за типовою навчальною програмою достатнім є представлення викладачем **довідки** за підписом завідувача відділу (відділення) або (у разі відсутності відділів чи відділень) заступника директора з навчальної роботи або керівника філії щодо наявності робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі (за наявності) та щодо наявності комплексу методичних матеріалів (репертуарні списки тощо), що виявляється за результатами поточного моніторингу якості освіти. У разі виконання показника «А» – **5 балів**.

Б) Для підтвердження часткового застосування елементів інших методик поряд з традиційною викладач має представити:

- **довідку** за підписом завідувача відділу (відділення), керівника філії або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у викладача робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі (за наявності), та комплексу методичних матеріалів (репертуарні списки тощо), що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновок шкільного методичного об'єднання з фаху** (якщо шкільного методичного об'єднання немає, цю роль можуть виконувати відділи/відділення/циклові комісії або районні, зональні або інші методичні об'єднання) за результатами фахового обговорення щодо застосування в робочій навчальній програмі елементів інших методик⁴, або презентованих викладачем розроблених окремих уроків з узагальненням результату, або власний підбір (аранжування) не вказаного в інших програмах репертуару, який використовується в навчанні учнів викладача;

- **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення. У разі виконання показника «Б» – **8 балів**.

⁴ Для викладачів державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів за цим показником може враховуватися використання ними методик викладачів, які є їхніми наставниками

В) Для підтвердження широкого застосування елементів різних методик (методів, прийомів, засобів, елементів навчального репертуару) та розроблення викладачем педагогічної проблеми, яка потребує вирішення, викладач надає:

- **довідку** за підписом завідувача відділу (відділення), керівника філії або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у викладача робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі (за наявності), та комплексу методичних матеріалів (репертуарні списки тощо), що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновки шкільного методичного об'єднання з фаху** (якщо шкільного методичного об'єднання немає, цю роль можуть виконувати відділи/відділення/циклові комісії або районні, зональні або інші методичні об'єднання) щодо наявності узагальнених у робочій навчальній програмі різних методик викладання навчальної дисципліни, що відображено (названі методики) в пояснювальній записці до робочої навчальної програми⁵, та **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення;

- **опис педагогічної проблеми**, що розробляється викладачем. У разі виконання показника «В» – **12 балів**.

Г) Для підтвердження розроблення власного методу/прийому/засобу викладання або нового підходу до навчання і розвитку учнів, спрямованого на вирішення педагогічної проблеми, який має доведену ефективність, викладач повинен представити:

- **опис педагогічної проблеми**, на розв'язання якої спрямований метод/прийом/засіб/підхід, та **способу його застосування** в педагогічній практиці;

- **висновок методичного об'єднання з фаху** (будь-якого з таких рівнів: районного, районного в місті, міського, зонального, обласного, міжрегіонального) щодо ефективності запропонованого педагогічним працівником методу/прийому/засобу/підходу, виданий за результатами фахового обговорення;

- **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення або поширення. У разі виконання показника «Г» – **15 балів**. Як правило, викладач мистецької школи, який виконує зазначений критерій, має гарну перспективу для отримання в подальшому звання викладача-методиста за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 10).

Увага! З метою заохочення педагогічних працівників до застосування в освітньому процесі нових типових навчальних програм з дисциплін «Танець», «Образотворче мистецтво: станкове та декоративне», «Ліплення», «Фортепіано», «Скрипка» та інших (за наявності), що затверджені Державним

⁵ Для викладачів державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів за цим показником може враховуватися надання викладачем підтвердження своєї участі у документальному оформленні методу свого наставника (у тому числі, створення відеозаписів уроків викладача-наставника)

науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти в **2019 році** та розкривають зміст освітніх програм з музичного мистецтва, викладачам, які **розпочнуть** навчання з урахуванням цих типових навчальних програм **1 вересня 2019 року**, рекомендується зараховувати за цим критерієм **15 балів** без вимоги до розроблення власного методу. Така **рекомендація діє** для викладачів, які проходять атестацію (чергову або позачергову) у **2019, 2020, 2021 та 2022 роках**. Для підтвердження виконання цього критерію викладач надає атестаційній комісії довідку адміністрації мистецької школи, у якій працює, про наявність робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі від 2019 року та підтверджує початок її застосування з 1 вересня 2019 року за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти.

Якщо викладач працює за традиційною методикою, але довів її до досконалості і досягнув значних педагогічних результатів, однак не може за вище вказаними показниками отримати більше 5 або 8 балів, він може претендувати на доповнення мінімальних балів за цим критерієм шляхом застосування передбачених для нього критеріїв заміщення (2.1.1. та/або 2.1.2.) або додаткових критеріїв (2.1.3.). Наприклад, щоб отримати 15 балів за цим критерієм, викладач повинен досягнути необхідних показників, виконавши сукупно 3 заходи за одним, двома або трьома такими критеріями. Усі досягнення за цими критеріями мають бути підтверджені документально:

- для критерію заміщення 2.1.1. – лист із запрошенням на проведення майстер-класу на міжнародному або всеукраїнському заході, авторські матеріали до нього та його результати (у тому числі, фото, відео тощо);
- для критерію заміщення 2.1.2. – копії титульної сторінки та її звороту, де вказано прізвище викладача як рецензента, з виданої навчальної програми/підручника/посібника/репертуарного збірника для мистецьких шкіл з фаху (або його електронної версії з вказанням URL-посилання);
- для додаткового критерію 2.1.3. – звіт про кількість і назви таких заходів, де вказана кількість учнів, які взяли в них участь як відвідувачі. Для визначення кількості підсумкового балу за цим показником кількість проведених заходів множиться на коефіцієнт 0,5 (*див. зразок 5*).

Як правило, викладач мистецької школи, який виконує критерій 2.1. у спосіб виконання критеріїв заміщення або додаткових критеріїв, має гарну перспективу для отримання в подальшому звання старшого викладача за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 9).

Максимальна сума балів за критерієм 2.1. може становити **не більше 23 балів** з урахуванням додаткових показників.

- виконання **критерія 2.2.1.** вимагає досягнення учнями класу викладача навчальних результатів, визначених навчальною програмою. Відповідність результатів визначається за підсумками кожного року при оцінюванні під час контрольних заходів з відповідної навчальної дисципліни. Викладач визначає

кількість балів за цим критерієм на підставі показників, які містяться в довідці навчальної частини або за підписом заступника директора школи, виданої за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти. Довідка має містити (див. зразок 6):

- кількість учнів у класі викладача всього;
- кількість учнів класу викладача, навчальні результати яких оцінено екзаменаційними /заліковими комісіями на «добре» та «відмінно» (для учнів 1-2 років навчання, а починаючи з 2020/2021 навчального року для всіх учнів – «досягнув нормативних результатів навчання») за кожним навчальним роком міжтестастаційного періоду;
- частка (%) таких учнів відносно загальної кількості учнів класу відповідного викладача.

Визначення частки (%) здійснюється за таким прикладом:

у 2014/2015 навчальному році у викладача в класі було 9 учнів, 7 з яких досягли необхідних результатів;

у 2015/2016 навчальному році у викладача в класі було 9 учнів, 6 з яких досягли необхідних результатів;

у 2016/2017 навчальному році у викладача в класі було 6 учнів, 6 з яких досягли необхідних результатів;

у 2017/2018 навчальному році у викладача в класі було 11 учнів, 9 з яких досягли необхідних результатів;

у 2018/2019 навчальному році у викладача в класі було 9 учнів, 8 з яких досягли необхідних результатів.

Для розрахунку частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання за міжтестастаційний період викладача, необхідно:

*1) порахувати кількість учнів, які **навчалися** у класі викладача за міжтестастаційний період:*

$$9+9+6+11+9 = 44$$

*2) порахувати кількість учнів у класі викладача, які **досягли нормативних результатів навчання** за міжтестастаційний період:*

$$7+6+6+9+8 = 36$$

3) визначити частку учнів, які досягли нормативних результатів навчання відносно середньої кількості учнів викладача за міжтестастаційний період:

$$44 = 100\%$$

$$36 = X\%$$

$$36 \times 100 \div 44 = 81,8\%$$

Десятковий знак може заокруглюватися до нуля, якщо він становить від 0,1 до 0,49 включно, та до одиниці, якщо він становить від 0,5 до 0,99. Із заокругленням вирахований у прикладі показник буде становити 82 %.

Таким чином, викладач з таким результатом може ставити максимальну кількість балів, передбачену для критерію 2.2.1. – **18 балів**.

Для зручності розрахунку навчальна частина може видавати довідки про досягнення учнями результатів навчання щорічно, незалежно від того, чи атестується викладач у поточному календарному році. У такому випадку розрахунок частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання, викладач може робити самостійно. У такому випадку викладач повинен представити усі щорічні довідки з цього питання, видані адміністрацією.

- виконання **критерію 2.2.2.** залежить від частки учнів, які регулярно протягом міжатестаційного періоду відвідували заняття (уроки) з навчальних дисциплін, які викладає викладач, відносно загальної кількості учнів, які опановували відповідні дисципліни згідно з навчальним планом.

Викладач визначає кількість балів за цим критерієм на підставі даних, які містяться в довідці навчальної частини або за підписом заступника директора школи, виданої за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти. Довідка має містити (*див. зразок 9*):

- кількість учнів, які протягом міжатестаційного періоду викладача повинні були опановувати відповідні дисципліни згідно з навчальним планом, всього;

- кількість учнів, які протягом усього строку навчання відповідного міжатестаційного періоду викладача були присутніми на всіх (100 %) уроках. Учні, які були відсутні на певній кількості уроків через хворобу або з інших поважних причин (погодні умови, сімейні обставини (за заявою батьків), у зв'язку з участю в конкурсах, виступами на інших культурно-мистецьких заходах, що було передбачено навчальними програмами дисциплін з фаху), вважаються такими, що відвідали всі проведені уроки;

- частка (%) таких учнів відносно кількості учнів, протягом міжатестаційного періоду викладача повинні були опановувати відповідні дисципліни згідно з навчальним планом.

Визначення частки (%) здійснюється за таким прикладом:

у 2014/2015 навчальному році навчальну дисципліну мали опановувати 40 учнів, 38 з яких були присутніми на всіх уроках;

у 2015/2016 навчальному році навчальну дисципліну мали опановувати 50 учнів, 45 з яких були присутніми на всіх уроках;

у 2016/2017 навчальному році навчальну дисципліну мали опановувати 45 учнів, 45 з яких (усі) були присутніми на всіх уроках;

у 2017/2018 навчальному році навчальну дисципліну мали опановувати 50 учнів, 48 з яких були присутніми на всіх уроках;

у 2018/2019 навчальному навчальну дисципліну мали опановувати 50 учнів, 46 з яких були присутніми на всіх уроках.

Для розрахунку частки учнів, які регулярно у міжатестаційний період відвідували уроки з навчальної дисципліни, яку веде викладач, який атестується викладача необхідно:

1) порахувати **кількість учнів**, які навчалися у класі вчителя у міжзастаційний період. У нашому випадку це виглядатиме так:

$$40+50+45+50+50 = 235 \text{ учнів};$$

2) порахувати **кількість учнів**, які були присутніми на всіх проведених уроках з навчальної дисципліни:

$$38+45+45+48+46 = 222 \text{ учня};$$

3) визначити частку учнів, які були присутніми на всіх проведених уроках з навчальної дисципліни:

$$235 \text{ учнів} = 100\%$$

$$222 \text{ учня} = X\%$$

$$222 \times 100 \div 235 = 94,5\%.$$

Десятковий знак може заокруглюватися до нуля, якщо він становить від 0,1 до 0,49 включно, та до одиниці, якщо він становить від 0,5 до 0,99. Із заокругленням вирахований у прикладі показник буде становити 95 %.

Таким чином, вчитель з таким результатом може ставити максимальну кількість балів для критерію 2.2.2 – 18 балів.

Додатковими для виконання цього критерію можуть бути критерії 2.2.3. та 2.2.4.

У зв'язку з тим, що поділ початкової мистецької освіти на освітні програми за підрівнями впроваджується тільки з 1 вересня 2019 року, додатковий **критерій 2.2.3. може застосовуватися тільки починаючи з 1 вересня 2023 року і виключно для тих викладачів**, які здійснюють освітній процес відповідно до освітніх програм на **підрівнях** початкової мистецької освіти. Показник додаткового критерія 2.2.3. розраховується шляхом підрахунку:

- кількості учнів класу вчителя, які завершили навчання за освітньою програмою елементарного або базового (середнього підрівня) кожного року міжзастаційного періоду, всього;

- кількості учнів класу вчителя, які продовжили навчання на наступному підрівні рівні початкової мистецької освіти;

- частки (%) таких учнів відносно тих, хто завершив навчання за попереднім підрівнем.

Для оцінювання роботи педагогічних працівників шкіл, де **не запроваджено навчання за освітніми програмами і підрівнями** початкової мистецької освіти, додатковий показник 2.2.3. **застосовуватися не може**.

Показник додаткового критерію 2.2.4. розраховується шляхом підрахунку:

- кількості учнів класу викладача, які завершили навчання за освітньою програмою базового (середнього підрівня) або поглибленого підрівня (завершив повний курс навчання в мистецькій школі) кожного року міжтестастійного періоду;

- кількості учнів класу викладача, які вступили до закладів профільної освіти (державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів), закладів фахової передвищої освіти (культурно-мистецьких коледжів, училищ) або відразу до закладів вищої спеціалізованої мистецької освіти за спеціальностями, за якими правилами прийому передбачений творчий конкурс (мистецькі спеціальності).

Виконання додаткового критерію 2.2.4. підтверджується офіційною інформацією (листами, довідками) закладів вищої (фахової передвищої, профільної) мистецької освіти або з Єдиної державної електронної бази даних з питань освіти (для вступників до закладів вищої освіти) щодо зарахування випускника школи, де вказані: назва спеціальності галузі знань 02 «Культура і мистецтво» та назва освітньої програми (вказаний мистецький фах). За кожного випускника, який вступив за основним фахом, такий викладач отримує 4 бали. За кожного випускника, який вступив за іншим фахом, відмінним від основного фаху викладач основного фаху отримує 1 бал.

Максимальна сума балів за критеріями 2.2. може становити **не більше 36 балів з урахуванням додаткових показників.**

- зарахування балів за **критерієм 2.3.** передбачає підрахунок кількості учнів, які навчаються у викладача, який атестується, які публічно демонстрували свої навчальні досягнення. **Важливо!** До виступів учнів, які враховуються в цьому критерії, **не зараховуються підсумкові прослуховування та інші контрольні заходи, у тому числі відкриті уроки.** Публічними виступами, які враховуються для виконання цього критерію, потрібно вважати: виступи на концертах, у виставах або виставки творів (класу, школи, міста/села/селища тощо), культурно-мистецьких заходах місцевого, регіонального, міжрегіонального, всеукраїнського, міжнародного рівнів, у тому числі на дитячих фестивалях, фестивалях-конкурсах, виставках, конкурсах різного рівня, незалежно від відповідності вимогам до всеукраїнських та міжнародних учнівських конкурсів, визначених Примірним порядком організації міжнародних і всеукраїнських професійних, студентських та учнівських мистецьких конкурсів, затвердженим наказом Міністерства культури України від 04.05.2018 № 395, а також виступи в закладах, установах, організаціях, на підприємствах, та інших подібних заходах, у тому числі й шефських концертах.

Мінімальним показником для виконання критерію є хоча б один публічний виступ кожного учня з класу викладача, який атестується, за його міжтестастійний період. За умови, коли протягом цього періоду виступили/продемонстрували свої роботи всі учні, викладач має право отримати 15 обов'язкових балів. За кожного учня, який жодного разу не виступив/не демонстрував свої роботи, ця кількість балів зменшується на 0,5 бала. За виступ учня, який навчається в класі викладача,

на заході районного, обласного, всеукраїнського (міжнародного) рівня викладач може отримати відповідно 1, 2 або 3 бали додатково. Ці бали додаються до мінімальної кількості балів.

Наприклад, у викладача в класі навчаються 9 учнів. З них 3 учні з різних причин не виступали публічно в передбачених цими рекомендаціями заходах. Отже, викладач повинен помножити кількість учнів, які не виступали, на 0,5 бала і відняти цей результат від 15 балів:

$$3 \times 0,5 = 1,5$$

$$15 - 1,5 = 13,5$$

Якщо при цьому один з учнів виступив на культурно-мистецькому заході обласного рівня, до цієї суми додається 2 бали і в підсумку викладач отримує 15,5 балів, що відповідає мінімально необхідному показнику.

Важливо! Педагогічний працівник має пам'ятати, що, окрім мінімальної кількості балів (15), для отримання відповідної категорії хоча б один учень викладача має публічно виступити на культурно-мистецькому заході:

районного (міського) рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст другої категорії»;

районного (міського) та обласного рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії»;

районного (міського), обласного (м. Києва) та всеукраїнського рівня або за кордоном – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії».

Отже, якщо всі учні викладача мали виступи/демонстрації своїх творів, але при цьому жоден з них не виступив/не демонстрував свій твір на більш високому, визначеному для тієї чи іншої категорії рівні, викладач не може претендувати на більш високу категорію.

Інформація про виконання критерію 2.3. подається викладачем у формі звіту (*див. зразок 8*), у якому зазначається кількість учнів, які навчалися в його/її класі за кожним навчальним роком міжкатестаційного періоду та які мінімум один раз продемонстрували публічно свої навчальні досягнення, що підтверджено афішами, програмами концертів, дипломами, сертифікатами конкурсів, іменними подяками із зазначеними прізвищами та іменами учнів тощо.

Викладач може, за недостатності балів за цим критерієм, додати їх у разі перемоги його/її учня у міжкатестаційний період у всеукраїнському або міжнародному учнівському конкурсі – **додатковий критерій 2.3.1**. До категорії таких конкурсів належать виключно ті, що організовані і проводяться відповідно до вимог визначених Примірним порядком організації міжнародних і всеукраїнських професійних, студентських та учнівських мистецьких конкурсів, затвердженим наказом Міністерства культури України від 04.05.2018 № 395.

Максимальна сума балів за критеріями 2.3. може становити **не більше 21** бала з урахуванням додаткових показників, незалежно від кількості балів понад цю суму.

2. Для викладачів мистецьких шкіл та середніх спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів з теоретичних дисциплін, Таблиця 2:

- за **критерієм 2.1.** «реалізація змісту, форм, методів і засобів навчання» показниками є визначені в **Таблиці 2**, у яких ідеться про методику проведення індивідуальних навчальних занять (уроків). Викладач повинен обрати один з варіантів, передбачених для критерію 2.1., і вказати відповідну цьому варіанту кількість балів. **Увага!** Вибір відповідного варіанта за цим критерієм повинен бути документально обґрунтованим (підтвердженим)!

А) Для підтвердження ведення занять за типовою навчальною програмою достатнім є представлення викладачем **довідки** за підписом завідувача відділу (відділення) або (у разі відсутності відділів чи відділень) заступника директора з навчальної роботи або керівника філії щодо наявності робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі (за наявності), та комплексу методичних матеріалів (фоно-, відеохрестоматії, репертуарні списки, примірники вікторин, матеріали для інших форм поточного контролю та видів занять, що передбачені робочою навчальною програмою, альбоми тощо), що виявляється за результатами поточного моніторингу якості освіти. У разі виконання показника «А» – **12 балів**.

Б) Для підтвердження часткового застосування елементів інших методик поряд з традиційною викладач має представити:

- **довідку** за підписом завідувача відділу (відділення), керівника філії або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у викладача робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі (за наявності) та комплексу методичних матеріалів (фоно-, відеохрестоматії, репертуарні списки, примірники вікторин, тестів, матеріали для інших форм поточного контролю та видів занять, що передбачені робочою навчальною програмою, альбоми тощо)⁶, що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновок шкільного методичного об'єднання з фаху** (якщо шкільного методичного об'єднання немає, цю роль можуть виконувати районні, зональні або інші методичні об'єднання) за результатами фахового обговорення щодо застосування в робочій навчальній програмі елементів інших методик або розроблення окремих уроків з узагальненням результату, який використовується в навчанні учнів педагогічного працівника;

⁶ Для викладачів державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів за цим показником може враховуватися використання ними методик викладачів, які є їхніми наставниками

• **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення. У разі виконання показника «Б» – **16 балів**.

В) Для підтвердження широкого застосування елементів різних методик (методів, прийомів, засобів) та розроблення викладачем педагогічної проблеми, яка потребує вирішення, викладач надає:

- **довідку** за підписом завідувача відділу (відділення), керівника філії або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у викладача робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі (за наявності), та комплексу методичних матеріалів (фоно-, відеохрестоматії, репертуарні списки, примірники вікторин, тестів, матеріали для інших форм поточного контролю та видів занять, що передбачені робочою навчальною програмою, альбоми тощо), що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновки методичного об'єднання з фаху** (якщо шкільного методичного об'єднання немає, цю роль можуть виконувати районні, зональні або інші методичні об'єднання) щодо наявності узагальнених у робочій навчальній програмі різних методик (методів, прийомів, засобів) викладання навчальної дисципліни, що відображено в пояснювальній записці до робочої навчальної програми, ефективності їх застосування в освітньому процесі⁷, а також **копія протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення;

- **опис педагогічної проблеми**, що розробляється викладачем. У разі виконання показника «В» – **20 бали**.

Г) Для підтвердження розроблення власного методу/прийому/засобу викладання або нового підходу до навчання і розвитку учнів, спрямованого на вирішення педагогічної проблематики, який має доведену ефективність, викладач повинен представити:

- **опис педагогічної проблеми**, на розв'язання якої спрямований метод/прийом/засіб/підхід, та **способу його застосування** в педагогічній практиці;

- **висновок методичного об'єднання з фаху** (одного з рівнів: районного, м. Києва, обласного, міжрегіонального) щодо ефективності запропонованого педагогічним працівником методу/прийому/засобу/підходу, виданий за результатами фахового обговорення;

- **копія протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення або поширення. У разі виконання показника «Г» – **25 балів**. Як правило, викладач мистецької школи, який виконує зазначений критерій, має гарну перспективу для отримання в подальшому звання викладача-методиста за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 10).

⁷ Для викладачів державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів за цим показником може враховуватися надання викладачем підтвердження своєї участі у документальному оформленні методу свого наставника (у тому числі, створення відеозаписів уроків викладача-наставника)

Якщо викладач працює за традиційною методикою, але довів її до досконалості і досягнув значних педагогічних результатів, однак не може за вище вказаними рекомендаціями отримати більше 12 або 16 балів, він може претендувати на доповнення мінімальних балів за цим критерієм шляхом застосування передбачених для нього критеріїв заміщення (2.1.1. та/або 2.1.2.) або додаткових критеріїв (2.1.3. та/або 2.1.4.). Щоб отримати додаткові бали за цим критерієм, викладач повинен досягнути одного або кількох показників за такими критеріями. Усі досягнення за цими критеріями мають бути підтверджені документально:

- для критерію заміщення 2.1.1. – лист із запрошенням на проведення майстер-класу на міжнародному або всеукраїнському заході, та-авторські матеріали до нього та за його результати (у тому числі, фото, відео тощо);

- для критерію заміщення 2.1.2. – копії титульної сторінки відповідного видання та її звороту, де вказано прізвище викладача як рецензента, з виданої навчальної програми/підручника/посібника для мистецьких шкіл з фаху (або його електронної версії з вказанням URL-посилання);

- для додаткового критерію 2.1.3. (для викладачів теоретичних дисциплін) – копія робочої навчальної програми із зазначеними заняттями, на яких застосовуються нові комп'ютерні технології та/або сучасні технічні засоби, із зазначенням частки (%) навчального часу, відведеного для такого застосування, а також розробки уроків із застосуванням таких технологій (вираховується шляхом визначення частки (%) уроків, на яких застосовуються нові технології, від загальної кількості проведених уроків за навчальною програмою⁸).

- для додаткового критерія 2.1.4. забезпечення (організації) відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом навчальної дисципліни, та/або передбачених навчальною програмою дисципліни, яку викладає – звіт про кількість і назви таких заходів (*див. зразок 5*), де вказана кількість учнів, які взяли в них участь як відвідувачі. Для визначення підсумкового бала за цим показником кількість проведених заходів множиться на коефіцієнт 0,5.

Як правило, викладач мистецької школи, який виконує критерій 2.1. у спосіб застосування показників заміщення або додаткових показників, має гарну перспективу для отримання в подальшому звання старшого викладача за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 9).

Увага! З метою заохочення педагогічних працівників до застосування в освітньому процесі нових типових навчальних програм з дисциплін «Музична грамота та практичне музикування», «Бесіди про мистецтво», що затверджені Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти в 2019 році та розкривають зміст освітніх програм з музичного мистецтва,

⁸ До переліку комп'ютерних технологій та сучасних засобів можуть бути враховані використання на заняттях (уроках) з теоретичних дисциплін спеціальних комп'ютерних програм для аранжування тощо, синтезаторів, відео переглядів музичних і театральних вистав, музейних колекцій, у тому числі відвідання віртуальних музеїв, проведення комп'ютерного тестування та вікторин у рамках поточного контролю та інше.

образотворчого (станкового та декоративного) мистецтва і хореографічного мистецтва, викладачам, які **розпочнуть** навчання за цими типовими навчальними програмами **1 вересня 2019 року** (для дисципліни «Бесіди про мистецтво» – з **1 вересня 2022 року**), рекомендується зараховувати за цим критерієм **26 балів** без вимоги до розроблення власного методу. Така **рекомендація діє** для викладачів, які проходять атестацію (чергову або позачергову) у **2019, 2020, 2021 та 2022 роках**. Для підтвердження виконання цього критерію викладач надає атестаційній комісії довідку адміністрації мистецької школи, у якій працює, про наявність робочої навчальної програми, яка відповідає типовій навчальній програмі від 2019 року, та підтверджує початок її застосування з 1 вересня 2019 року за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти.

Максимальна сума балів за **критерієм 2.1.** може становити **не більше 34 балів** з урахуванням додаткових показників.

- виконання **критерію 2.2.1.** вимагає досягнення учнями, які опановують відповідну навчальну дисципліну у викладача, який атестується, навчальних результатів, визначених навчальною програмою. Відповідність результатів визначається за підсумками кожного року при оцінюванні під час контрольних заходів з відповідної навчальної дисципліни. Викладач визначає кількість балів за цим критерієм на підставі показників, які містяться в довідці навчальної частини або за підписом заступника директора школи, виданої за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти. Довідка має містити (*див. зразок б*):

- кількість учнів, які опановують відповідну навчальну дисципліну у викладача, який атестується, всього;

- кількість таких учнів, навчальні результати яких оцінено екзаменаційними/заліковими комісіями на «добре» та «відмінно» (для учнів 1-2 років навчання, а починаючи з 2020/2021 навчального року для всіх учнів – «досягнув нормативних результатів навчання») за кожним навчальним роком міжатестаційного періоду;

- частка (%) таких учнів відносно загальної кількості учнів, які опановують відповідну навчальну дисципліну у відповідного викладача.

Визначення частки (%) здійснюється за таким прикладом:

у 2014/2015 навчальному році навчальну дисципліну опановували 40 учнів, 38 з яких досягли необхідних результатів;

у 2015/2016 навчальному році навчальну дисципліну опановували 50 учнів, 45 з яких досягли необхідних результатів;

у 2016/2017 навчальному році навчальну дисципліну опановували 45 учнів, 45 з яких (усі) досягли необхідних результатів;

у 2017/2018 навчальному році навчальну дисципліну опановували 50 учнів, 48 з яких досягли необхідних результатів;

у 2018/2019 навчальному році навчальну дисципліну опановували 50 учнів, 46 з яких досягли необхідних результатів.

Для розрахунку частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання за міжтестастаційний період викладача необхідно:

1) порахувати **кількість учнів**, які опановували відповідну навчальну дисципліну у викладача, який атестується, за міжтестастаційний період, для чого додати кількість учнів викладача:

$$40+50+45+50+50 = 235$$

2) порахувати **кількість учнів**, які опановували відповідну навчальну дисципліну у викладача, який атестується, за міжтестастаційний період, для чого додати кількість учнів викладача, які навчалися в нього кожного року і досягли нормативних результатів навчання:

$$38+45+45+48+46 = 222$$

3) визначити частку учнів, які досягли нормативних результатів навчання, відносно середньої кількості учнів викладача за міжтестастаційний період:

$$235 = 100\%$$

$$222 = X\%$$

$$222 \times 100 \div 235 = 94,5\%$$

Десятковий знак може заокруглюватися до нуля, якщо він становить від 0,1 до 0,49 включно, та до одиниці, якщо він становить від 0,5 до 0,99. Із заокругленням вирахований у прикладі показник буде становити 95 %.

Таким чином, викладач з таким результатом може ставити максимальну кількість балів, передбачену для критерію 2.2.1. – 22 бали.

Для зручності розрахунку навчальна частина може видавати довідки про досягнення учнями результатів навчання щорічно, незалежно від того, чи атестується викладач у поточному календарному році. У такому випадку розрахунок частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання, викладач може робити самостійно.

- виконання **критерію 2.2.2.** залежить від частки учнів, які регулярно протягом міжтестастаційного періоду відвідували заняття (уроки) з навчальних дисциплін, які викладає викладач, відносно загальної кількості учнів, які опановували відповідні дисципліни згідно з навчальним планом.

Викладач визначає кількість балів за цим критерієм на підставі даних, які містяться в довідці навчальної частини або за підписом заступника директора школи, виданої за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти. Довідка має містити (**див. зразок 9**):

- кількість учнів, які протягом міжтестастаційного періоду викладача повинні були опановувати відповідні дисципліни згідно з навчальним планом, всього;

- кількість учнів, які протягом усього строку навчання відповідного міжзастаційного періоду викладача були присутніми на всіх (100 %) уроках. Учні, які були відсутні на певній кількості уроків через хворобу або з інших поважних причин (погодні умови, сімейні обставини (за заявою батьків), у зв'язку з участю в конкурсах, виступами на інших культурно-мистецьких заходах, що було передбачено навчальними програмами дисциплін з фаху), вважаються такими, що відвідали всі проведені уроки;

- частка (%) таких учнів відносно кількості учнів, протягом міжзастаційного періоду викладача повинні були опановувати відповідні дисципліни згідно з навчальним планом.

Визначення частки (%) здійснюється за таким прикладом:

у 2014/2015 навчальному році навчальну дисципліну мали опановувати 40 учнів, 38 з яких були присутніми на всіх уроках;

у 2015/2016 навчальному році навчальну дисципліну мали опановувати 50 учнів, 45 з яких були присутніми на всіх уроках;

у 2016/2017 навчальному році навчальну дисципліну мали опановувати 45 учнів, 45 з яких (усі) були присутніми на всіх уроках;

у 2017/2018 навчальному році навчальну дисципліну мали опановувати 50 учнів, 48 з яких були присутніми на всіх уроках;

у 2018/2019 навчальному навчальну дисципліну мали опановувати 50 учнів, 46 з яких були присутніми на всіх уроках.

Для розрахунку частки учнів, які регулярно у міжзастаційний період відвідували уроки з навчальної дисципліни, яку веде викладач, який атестується викладача необхідно:

1) порахувати кількість учнів, які навчалися у класі викладача у міжзастаційний період. У нашому випадку це виглядатиме так:

$$40+50+45+50+50 = 235 \text{ учнів};$$

2) порахувати кількість учнів, які були присутніми на всіх проведених уроках з навчальної дисципліни:

$$38+45+45+48+46 = 222 \text{ учня};$$

3) визначити частку учнів, які були присутніми на всіх проведених уроках з навчальної дисципліни:

$$235 \text{ учнів} = 100\%$$

$$222 \text{ учня} = X\%$$

$$222 \times 100 \div 235 = 94,5\%$$

Десятковий знак може заокруглюватися до нуля, якщо він становить від 0,1 до 0,49 включно, та до одиниці, якщо він становить від 0,5 до 0,99. Із заокругленням вирахований у прикладі показник буде становити 95 %.

Таким чином, викладач з таким результатом може ставити максимальну кількість балів для критерію 2.2.2 – 22 бали.

Додатковим для цього критерію може бути критерій 2.2.3.

Показник за додатковим критерієм 2.2.3. розраховується шляхом підрахунку:

- кількості учнів, які опанували дисципліну викладача, які завершили навчання за освітньою програмою базового (середнього підрівня) або поглибленого підрівня (завершили повний курс навчання в мистецькій школі) кожного року міжтестастаційного періоду;

- кількості учнів з тих, які завершили навчання, вступили до закладів профільної освіти (державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів), закладів фахової передвищої освіти (культурно-мистецьких коледжів, училищ) або відразу до закладів вищої спеціалізованої мистецької освіти за спеціальностями, за якими правилами прийому передбачений творчий конкурс (мистецькі спеціальності).

Виконання додаткового критерію 2.2.3. підтверджується офіційною інформацією (листами, довідками) закладів вищої (фахової передвищої, профільної) мистецької освіти або з Єдиної державної електронної бази даних з питань освіти (для вступників до закладів вищої освіти) щодо зарахування випускника школи, де вказані: назва спеціальності галузі знань 02 «Культура і мистецтво» та назва освітньої програми (вказаний мистецький фах). За кожного випускника, який вступив за фахом, який відповідає дисципліні викладання викладача, який атестується, такий викладач отримує 4 бали. За кожного випускника, який вступив за основним фахом, викладач теоретичних дисциплін або дисциплін варіативного складника отримує 1 бал.

Максимальна сума балів за критеріями 2.2. може становити не більше 46 балів разом з додатковими.

3. Для викладачів мистецьких виконавських дисциплін культурно-мистецьких коледжів (Таблиця 3).

- за критерієм 2.1. «реалізація змісту, форм, методів і засобів навчання» показниками є визначені в Таблиці 3 показники, у яких ідеться про методику проведення індивідуальних навчальних занять (уроків). Викладач коледжу повинен обрати один з варіантів, передбачених для критерію 2.1., і вказати відповідну цьому варіанту кількість балів. **Увага!** Вибір відповідного варіанта за цим критерієм повинен бути документально обґрунтованим (підтвердженим)!

А) Для підтвердження ведення занять за типовою навчальною програмою достатнім є представлення викладачем **довідки** за підписом завідувача відділення/циклової комісії, завідувача методичним кабінетом (методистом) або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності робочої навчальної

програми та комплексу відповідних методичних матеріалів, що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти. У разі виконання показника «А» – **10 балів**.

Б) Для підтвердження часткового застосування елементів інших методик поряд з традиційною методикою викладач має представити:

- **довідку** за підписом завідувача відділення/циклової комісії, завідувача методичним кабінетом (методистом) або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у викладача робочої навчальної програми та комплексу методичних матеріалів, що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновок методичного об'єднання з фаху** коледжу за результатами фахового обговорення щодо застосування в робочій навчальній програмі елементів інших методик;

- **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення. У разі виконання показника «Б» – **20 балів**.

В) Для підтвердження широкого застосування елементів різних методик (методів, прийомів, засобів) та розроблення викладачем педагогічної проблеми, яка потребує вирішення, викладач надає:

- **довідку** про наявність у нього робочої навчальної програми за підписом завідувача відділення/циклової комісії з фаху,

- **висновки методичного об'єднання з фаху** щодо наявності узагальнених у робочій навчальній програмі різних методик викладання навчальної дисципліни, що відображено в пояснювальній записці до робочої навчальної програми, та **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення;

- **опис педагогічної проблеми**, що розробляється викладачем. У разі виконання показника «В» – **30 балів**.

Г) Для підтвердження розроблення власного методу/прийому/засобу викладання або нового підходу до навчання і розвитку студентів, спрямованого на вирішення педагогічної проблематики, який має доведену ефективність, викладач повинен представити:

- **опис педагогічної проблеми**, на розв'язання якої спрямований метод/прийом/засіб/підхід, та **способу його застосування** в педагогічній практиці;

- **висновок методичного об'єднання з фаху** коледжу або обласного рівня щодо ефективності запропонованого педагогічним працівником методу/прийому/засобу/підходу, отриманий за результатами фахового обговорення;

- **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення або поширення досвіду. У разі виконання показника «Г» – **40 балів**. Як правило, викладач коледжу, який виконує зазначений критерій, має гарну перспективу для отримання в подальшому

звання викладача-методиста за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 10).

Якщо викладач працює за традиційною методикою, але довів її до досконалості і досягнув значних педагогічних результатів, однак не може за вище вказаними рекомендаціями отримати більше 10 або 20 балів, він може претендувати на доповнення мінімальних балів за цим критерієм шляхом застосування передбачених для нього показників заміщення (2.1.1. та/або 2.1.2.) або додаткових показників (2.1.3.). Усі досягнення цих показників мають бути підтверджені документально:

- для показника заміщення 2.1.1. – лист із запрошенням на проведення майстер-класу на міжнародному або всеукраїнському заході, та авторські матеріали до нього та за його результати (у тому числі, фото, відео тощо);

- для показника заміщення 2.1.2. – копії титульної сторінки та її звороту, де вказано прізвище викладача як рецензента, з виданої навчальної програми/підручника/посібника/репертуарного збірника з фаху (або його електронної версії зі вказанням URL-посилання);

- для додаткового показника 2.1.3. – звіт про кількість і назви таких заходів, у якому вказана кількість студентів, які взяли в них участь як відвідувачі. Для визначення кількості підсумкового балу за цим показником кількість проведених заходів множиться на коефіцієнт 0,5.

Як правило, викладач коледжу, який виконує критерій 2.1. у спосіб застосування показників заміщення або додаткових показників, має гарну перспективу для переведення в подальшому на посаду старшого викладача за умови виконання критеріїв, передбачених для педагогічного звання «старший викладач» (Таблиця 9).

Максимальна сума балів за критерієм 2.1. може становити **не більше 50 балів** з урахуванням додаткових показників.

У разі недостатньої кількості балів за критеріями пункту 2.1. викладач може доповнити їх балами за виконання **додаткових критеріїв 2.1.4. та 2.1.5.** шляхом додавання балів за цими критеріями у разі наявності випускників, які вступили до закладів вищої спеціалізованої мистецької освіти за спеціальностями, де було передбачено творчий конкурс (4 бали за кожного вступника за фахом викладання та 1 бал за іншим фахом), та якщо випускник після закінчення коледжу відразу працевлаштувався відповідно до своєї кваліфікації та спеціальності і пропрацював там 3 і більше років (10 балів за кожного такого випускника).

Виконання додаткового критерію 2.1.4. підтверджується офіційною інформацією (листами, довідками) закладів вищої мистецької освіти або з Єдиної державної електронної бази даних з питань освіти щодо зарахування випускника школи, де вказані: назва спеціальності галузі знань 02 «Культура і мистецтво» та назва освітньої програми (вказаний мистецький фах).

Виконання додаткового критерію 2.1.5. підтверджується офіційною інформацією (листами, довідками) органів управління або керівників закладів культури/мистецтва/початкової мистецької освіти, де працюють працевлаштовані випускники.

- зарахування балів за **критерієм 2.2.** передбачає підрахунок кількості студентів, які навчаються у викладача, який атестується і які публічно демонстрували свої навчальні досягнення. До таких виступів не зараховуються іспити, заліки та інші контрольні заходи. Публічними виступами, які враховуються для виконання цього критерію, потрібно вважати: демонстрації художніх робіт, виступи студентів на концертах, у виставах, на виставках, інших культурно-мистецьких заходах місцевого, регіонального, міжрегіонального, всеукраїнського, міжнародного рівнів, у тому числі; на студентських фестивалях, фестивалях-конкурсах, виконавських конкурсах різного рівня, а також у закладах, установах, організаціях, на підприємствах; та інших подібних заходах.

Мінімальним показником для виконання критерію є хоча б один публічний виступ кожного студента з класу викладача, який атестується, за його міжатестаційний період. За умови, коли протягом цього періоду виступали усі студенти, викладач має право отримати 25 обов'язкових балів. За кожного студента, який жодного разу не виступив, ця кількість балів зменшується на 0,5 бала. За виступ студента, який навчається в класі викладача, на заході районного, обласного, всеукраїнського (міжнародного) рівня викладач може отримати відповідно 1, 2 або 3 бали додатково. Ці бали додаються до мінімальної кількості балів. Максимальна кількість балів, яку можна отримати за цим критерієм, становить **35 балів** незалежно від кількості балів понад цю суму.

Важливо! Педагогічний працівник має пам'ятати, що, окрім мінімальної кількості балів (25), для отримання відповідної категорії хоча б один студент викладача має публічно виступити на культурно-мистецькому заході:

районного (міського) рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст другої категорії»;

районного (міського) та обласного (м. Києва) рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії»;

районного (міського), обласного (м. Києва) та всеукраїнського рівня або за кордоном – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії».

Викладач може, за недостатності балів за цим показником, доповнити їх кількість у разі перемоги його/її студента в міжатестаційний період у всеукраїнському або міжнародному студентському чи професійному конкурсі. До конкурсів, які враховуються для цього додаткового показника, належать виключно конкурси, що організовані і проводяться відповідно до вимог, визначених Примірним порядком організації міжнародних і всеукраїнських професійних, студентських та учнівських мистецьких конкурсів, затвердженим наказом

Міністерства культури України від 04.05.2018 № 395. За кожну таку перемогу викладач отримує 3 бали, але не більше 12 балів.

4. Для викладачів коледжів, мистецько-теоретичних, культурологічних та інших фахових невиконавських дисциплін (Таблиця 4):

- за критерієм 2.1. «реалізація змісту, форм, методів і засобів навчання» показниками є визначені в Таблиці 4 показники, у яких ідеться про методику викладання. Викладач повинен обрати один з варіантів, передбачених для критерію 2.1., і вказати відповідну цьому варіанту кількість балів. **Увага!** Вибір відповідного варіанта за цим критерієм повинен бути документально обґрунтованим (підтвердженим)!

А) Для підтвердження ведення занять за типовою навчальною програмою достатнім є представлення викладачем **довідки** за підписом завідувача відділення/циклової комісії або завідувача методичним кабінетом (методистом) або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності робочої навчальної програми та комплексу відповідних методичних матеріалів, що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти. У разі виконання показника «А» – **20 балів**.

Б) Для підтвердження часткового застосування елементів інших методик поряд з традиційною викладач має представити:

- **довідку** за підписом завідувача відділення/циклової комісії), завідувача методичним кабінетом (методистом) або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у викладача робочої навчальної програми та комплексу методичних матеріалів, що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновок методичного об'єднання з фаху** коледжу за результатами фахового обговорення щодо застосування в робочій навчальній програмі елементів інших методик;

- **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення. У разі виконання показника «Б» – **26 балів**.

В) Для підтвердження застосування в єдиному процесі елементів інших методик поряд з традиційною викладач надає:

- **довідку** про наявність у нього робочої навчальної програми за підписом завідувача відділу (відділення, предметно-циклової комісії),

- **висновки методичного об'єднання з фаху** щодо наявності узагальнених у робочій навчальній програмі різних методик викладання навчальної дисципліни, що відображено в пояснювальній записці до робочої навчальної програми, та **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення.;

• **опис педагогічної проблеми**, що розробляється викладачем. У разі виконання показника «В» – **33 балів**.

Г) Для підтвердження розроблення власного методу/прийому/засобу викладання або нового підходу до навчання і професійного розвитку студентів, спрямованого на вирішення педагогічної проблеми, який має доведену ефективність, викладач повинен представити:

• **опис педагогічної проблеми**, на розв'язання якої спрямований метод/прийом/засіб/підхід, та **спосіб його застосування** в педагогічній практиці;

• **висновок методичного об'єднання** з фаху коледжу або обласного рівня щодо ефективності запропонованого педагогічним працівником методу/прийому/засобу/підходу, виданий за результатами фахового обговорення;

• **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення або поширення досвіду. У разі виконання показника «Г» – **41 балів**. Як правило, викладач коледжу, який виконує зазначений критерій, має гарну перспективу для отримання в подальшому звання викладача-методиста за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 10).

Якщо викладач працює за традиційною методикою, але довів її до досконалості і досягнув значних педагогічних результатів, однак не може за вище вказаними рекомендаціями отримати більше 20 або 26 балів, він може претендувати на доповнення мінімальних балів за цим критерієм шляхом застосування передбачених для нього критеріїв заміщення (2.1.1. та/або 2.1.2.) або додаткових критеріїв (2.1.3. та/або 2.1.4.). Усі досягнення цих критеріїв мають бути підтверджені документально:

• для критерію заміщення 2.1.1. – лист із запрошенням на проведення майстер-класу на міжнародному або всеукраїнському заході, та авторські матеріали до нього та його результати (у тому числі, фото, відео тощо);

• для критерію заміщення 2.1.2. – копії титульної сторінки та її звороту, де вказано прізвище викладача як рецензента, з виданої навчальної програми/підручника/посібника/репертуарного збірника з фаху (або його електронної версії з вказанням URL-посилання);

• для додаткового критерію 2.1.3. (для викладачів теоретичних дисциплін) – копія робочої навчальної програми із зазначеними заняттями, на яких застосовуються нові комп'ютерні технології та/або сучасні технічні засоби, із зазначенням частки (%) навчального часу, відведеного для такого застосування, а також розробки занять із застосуванням таких технологій (вираховується шляхом визначення частки (%) занять, на яких застосовуються нові технології від загальної кількості проведених занять за навчальною програмою⁹).

⁹ До переліку комп'ютерних технологій та сучасних засобів можуть бути враховані використання на заняттях (уроках) з теоретичних дисциплін спеціальних комп'ютерних програм для аранжування тощо, синтезаторів, відео переглядів музичних і театральних вистав, музейних колекцій, у тому числі відвідання віртуальних музеїв, проведення комп'ютерного тестування та вікторин у рамках поточного контролю та інше.

- для додаткового показника 2.1.4. – звіт про кількість і назви таких заходів, у якому вказана кількість студентів, які взяли в них участь як відвідувачі. Для визначення кількості підсумкового балу за цим показником кількість проведених заходів множиться на коефіцієнт 0,5.

Додатковими для цього критерію є критерії 2.1.5. та 2.1.6, за якими викладач може додати собі бали за кожного випускника, який вступив до закладу вищої освіти за відповідними спеціальностями (4 бали за кожного вступника за відповідною спеціальністю), та за кожного випускника, який після закінчення коледжу відразу працевлаштувався відповідно до своєї кваліфікації та спеціальності і пропрацював 3 і більше років (10 балів за кожного такого випускника).

Як правило, викладач коледжу, який виконує критерій 2.1. у спосіб застосування критеріїв заміщення або додаткових критеріїв, має гарну перспективу для отримання в подальшому посади старшого викладача за умови виконання критеріїв, передбачених для педагогічного звання «старший викладач» (Таблиця 9).

Максимальна сума балів за критерієм 2.1. може становити **не більше 50 балів** з урахуванням додаткових показників.

- виконання критерію 2.2. вимірюється часткою студентів, які вивчали відповідну навчальну дисципліну і взяли участь у культурологічних заходах, проектах, студентських наукових, науково-практичних конференціях, круглих столах, інших наукових заходах тощо. До таких заходів можна віднести також проекти, присвячені відзначенню пам'ятних дат, які відзначаються на національному та регіональному рівнях, організовані студентами виставки (наприклад, книжкові), інші презентаційні заходи, у тому числі й за участю студентів мистецьких виконавських спеціальностей.

Для визначення цієї частки необхідно встановити кількість усіх студентів, які опановували відповідну дисципліну за роки міжатастаційного періоду викладача, та вирахувати кількість тих з них, хто за цей же період взяв участь у таких заходах.

5. Для концертмейстерів, які супроводжують індивідуальні заняття:

Таблиця 5 – для концертмейстерів мистецьких шкіл;

Таблиця 5а – для концертмейстерів коледжів

Важливо! Якщо концертмейстер має години за двома і більше дисциплінами або у двох і більше класах викладачів, оцінки за кожною з дисциплін (кожним класом) підсумовуються та діляться на кількість дисциплін (класів), врахованих у цій сумі (середнє арифметичне).

- виконання **критерію 2.1.1.** передбачає оцінку рівня володіння навчальним репертуаром (для викладачів академічного спрямування) або навичками музичної імпровізації (для концертмейстерів джазового та естрадного спрямування).

Для атестації за цим критерієм концертмейстера у класі академічного спрямування рекомендуємо керуватися наступним:

Рівень володіння навчальним репертуаром	Пояснення	Кількість балів за показник
Досконалий	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для достатнього рівня, здатний транспонувати нотний матеріал у різні тональності, здатний підтримати учня/студента у разі його помилки під час виступу.	10
Достатній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для середнього рівня, демонструє повне розуміння жанрових, стильових особливостей творів педагогічного репертуару, грає з відповідним ступенем ритмічності, емоційності та музичної виразності.	8
Середній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для елементарного рівня, володіє прийомами читання нот з листа різної складності, демонструє розуміння ролі концертмейстера в класі.	6
Елементарний	- концертмейстер виконує всі твори, передбачені програмою навчання учня/студента, з дотриманням усіх вимог до темпу, засобів музичної виразності, зазначених в нотному матеріалі.	4

Для атестації за цим критерієм концертмейстера у класі джазового або естрадного спрямування рекомендуємо керуватися наступним:

Рівень володіння навчальним репертуаром	Пояснення	Кількість балів за показник
Досконалий	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для достатнього рівня, здатний транспонувати акомпанемент у різні тональності, виконує сольні фрагменти (імпровізації) у відповідних творах.	10
Достатній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для середнього рівня, акомпанує учню/студенту із застосуванням елементів не тільки мелодичної, але й гармонічної	8

	імпровізації, акомпанує джазові/естрадні твори на слух.	
Середній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для елементарного рівня, акомпанує учню/студенту із застосуванням елементів мелодичної імпровізації, демонструє розуміння основних джазових стилів.	6
Елементарний	- концертмейстер читає ноти з листа та виконує музичний супровід, записаний методом літерно-цифрового позначення акордів.	4

- виконання **критерію 2.1.2.** передбачає оцінку рівня володіння специфікою, прийомами супроводу сольного виконавства і може визначатися наступним чином:

Рівень володіння специфікою, прийомами супроводу	Пояснення	Кількість балів за показник
Досконалий	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для достатнього рівня, та створює додаткову художньо-естетичну цінність музичного твору під час сольного виступу учня/студента.	15
Достатній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для середнього рівня та відтворює акомпанемент з повним розумінням специфіки супроводу гри на відповідному музичному інструменті.	10
Середній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для елементарного рівня, та грамотно застосовує широкий спектр прийомів супроводу сольного виступу учня/студента з урахуванням його/її спеціалізації.	7
Елементарний	- концертмейстер демонструє розуміння специфіки та прийомів супроводу гри на відповідному сольному інструменті.	5

- виконання **критерію 2.2.** передбачає оцінку рівня творчого контакту зі здобувачем і може визначатися наступним чином:

Рівень творчого контакту	Пояснення	Кількість балів за показник
Досконалий	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для достатнього рівня, демонструє повний творчий контакт з учнем/студентом у класі, а також супроводжує сольні виступи учнів/студентів як свого класу, так і інших на запрошення їх викладачів на концертах/конкурсах/фестивалях тощо.	15

Достатній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для середнього рівня, демонструє достатній творчий контакт з учнем/студентом, який забезпечує досягнення учнем/студентом навчальних результатів у класі.	10
Середній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для елементарного рівня, а також створює додаткові сприятливі умови для досягнення учнем/студентом навчальних результатів у класі.	7
Елементарний	- концертмейстер забезпечує достатній творчий контакт з учнем/студентом, демонструє розуміння особливостей навчального процесу під час заняття (уроку), не відволікає учня/студента від відтворення музичного твору.	5

Результати досягнення показників за критеріями 2.1.1., 2.1.2. та 2.2. підтверджуються **висновком викладача з фаху (див. зразок 10а)**, у якого в класі працює концертмейстер. У висновку викладач повинен вказати усі досягнення, передбачені для відповідної категорії. Якщо концертмейстер працює у класах двох або більше викладачів, він має отримати такі висновки від кожного з них. Для зручності підрахунку середньоарифметичної кількості балів за цим критерієм концертмейстер може зробити Узагальнені результати діяльності концертмейстера (див. зразок 10) де будуть відображені висновки з довідок викладачів. При цьому довідки викладачів, на підставі яких сформовані Узагальнені результати діяльності концертмейстера, додаються до атестаційних документів.

- виконання **критерію 2.3.** визначення кількості публічних виступів учнів/студентів, які супроводжував концертмейстер під час культурно-мистецьких заходів різних рівнів.

Кількість балів за цим критерієм визначається шляхом:

- підрахунку кількості публічних виступів учнів/студентів класу, у якому працює концертмейстер, за всі роки його/її міжатестаційного періоду. Якщо концертмейстер супроводжував/-ла виступи учнів/студентів не свого класу, кількість таких виступів тут теж враховується;
- підрахунку кількості всіх публічних виступів учнів/студентів закладу, які концертмейстер супроводжував/-ла за всі роки міжатестаційного періоду;
- визначення частки (%) публічних виступів учнів/студентів, які супроводжував/-ла концертмейстер під час культурно-мистецьких заходів різних рівнів.

Важливо! Концертмейстер має пам'ятати, що для отримання відповідної категорії хоча б один виступ учня/студента, який він супроводжував, має відбуватися на культурно-мистецькому заході:

- районного (міського) рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст другої категорії»;
- районного (міського) та обласного рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії»;
- районного (міського), обласного (м. Києва) та всеукраїнського рівня або за кордоном – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії».

Концертмейстер встановлює кількість балів за цим критерієм на підставі звіту з переліком заходів, під час яких він супроводжував виступи учнів/студентів, засвідченого викладачем (викладачами) цих учнів/студентів (*див. зразок 8а*).

Максимальна кількість балів за критерієм 2.3. становить **15 балів**;

- виконання концертмейстером **критерію 2.4.** вимірюється шляхом підрахунку кількості учнів/студентів, які стали переможцями (лауреатами, дипломантами) учнівських/студентських конкурсів, якщо ці виступи супроводжував концертмейстер, який атестується. Серед **всеукраїнських та міжнародних** учнівських/студентських (професійних) конкурсів у цьому критерії **враховуються** виключно ті, що організовані і проводяться **відповідно до вимог** Примірного порядку організації міжнародних і всеукраїнських професійних, студентських та учнівських мистецьких конкурсів, затвердженого **наказом** Міністерства культури України від 04.05.2018 № 395.

Для визначення кількості балів за цим критерієм концертмейстеру необхідно помножити кількість учнів/студентів, виступи на конкурсах, які він/вона супроводжував/-ла, та кількість балів, передбачених для відповідного рівня конкурсу. Максимальна кількість балів за критерієм 2.4. – **10 балів**.

- виконання **критерію 2.5.** вимагає досягнення учнями класу навчальних результатів, визначених навчальною програмою. **Увага! Цей критерій не застосовується для концертмейстерів коледжів.** Відповідність результатів визначається за підсумками кожного року при оцінюванні під час контрольних заходів з відповідної навчальної дисципліни. Концертмейстер визначає кількість балів за цим критерієм на підставі показників, які містяться в довідці (довідках), виданій (виданих) навчальною частиною або за підписом заступника директора школи за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти викладачу (викладачам), у класі (класах) якого (яких) працює концертмейстер. (*див. зразок б*):

Для визначення кількості балів за критерієм 2.5. концертмейстер має отримати копію довідки з цього питання.

Визначення частки (%) здійснюється за таким прикладом:

у 2014/2015 навчальному році у викладача в класі було 9 учнів, 7 з яких досягли необхідних результатів;

у 2015/2016 навчальному році у викладача в класі було 9 учнів, 6 з яких досягли необхідних результатів;

у 2016/2017 навчальному році у викладача в класі було 6 учнів, 6 з яких досягли необхідних результатів;

у 2017/2018 навчальному році у викладача в класі було 11 учнів, 9 з яких досягли необхідних результатів;

у 2018/2019 навчальному році у викладача в класі було 9 учнів, 8 з яких досягли необхідних результатів.

Для розрахунку частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання за міжтестастаційний період, необхідно:

1) порахувати кількість учнів, які **навчалися** у класі викладача, де працює концертмейстер, за міжтестастаційний період:

$$9+9+6+11+9 = 44$$

2) порахувати кількість учнів у класі викладача, які **досягли нормативних результатів навчання** за міжтестастаційний період:

$$7+6+6+9+8 = 36$$

3) визначити частку учнів, які досягли нормативних результатів навчання, відносно середньої кількості учнів викладача за міжтестастаційний період:

$$44 = 100\%$$

$$36 = X\%$$

$$36 \times 100 \div 44 = 81,8\%$$

Десятковий знак може заокруглюватися до нуля, якщо він становить від 0,1 до 0,49 включно, та до одиниці, якщо він становить від 0,5 до 0,99. Із заокругленням вирахований у прикладі показник буде становити 82 %.

Таким чином, концертмейстер з таким результатом може ставити **максимальну** кількість балів, передбачену для критерію 2.5., – **10 балів**.

Для зручності розрахунку навчальна частина може видавати однакові довідки про досягнення учнями результатів навчання щорічно, незалежно від того, чи атестується концертмейстер у поточному календарному році, як викладачу, так і концертмейстеру. У такому випадку розрахунок частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання, концертмейстер може робити самостійно.

6. Для концертмейстерів, які супроводжують групові заняття (хор, танець, ансамбль тощо):

Таблиця 6 – для концертмейстерів мистецьких шкіл;

Таблиця 6а – для концертмейстерів коледжів

- виконання **критерію 2.1.1.** передбачає оцінку рівня володіння навчальним репертуаром (для викладачів академічного спрямування) або навичками музичної імпровізації (для концертмейстерів джазового та естрадного спрямування).

Для атестації за цим критерієм концертмейстера рекомендуємо керуватися наступним:

Рівень володіння навчальним репертуаром	Пояснення	Кількість балів за показник
Досконалий	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для достатнього рівня, здатний транспонувати нотний матеріал у різні тональності, грає більшість репертуару напам'ять.	19
Достатній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для середнього рівня, демонструє повне розуміння жанрових, стильових особливостей творів педагогічного репертуару, грає з відповідним ступенем ритмічності, емоційності та музичної виразності.	17
Середній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для елементарного рівня, володіє прийомами читання нот з листа різної складності, демонструє розуміння ролі концертмейстера колективу.	14
Елементарний	- концертмейстер виконує всі твори, передбачені програмою навчання учнівського/студентського колективу, з дотриманням усіх вимог до засобів музичної виразності, зазначених в нотному матеріалі.	10

- виконання **критерію 2.1.2.** передбачає оцінку рівня володіння специфікою, прийомами супроводу сольного виконавства і може визначатися наступним чином:

Рівень володіння специфікою, прийомами супроводу	Пояснення	Кількість балів за показник
Досконалий	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для достатнього рівня, та створює додаткову художньо-естетичну цінність музичного твору під час заняття або виступу учнівського/студентського колективу.	20
Достатній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для середнього рівня, та відтворює акомпанемент з повним розумінням специфіки супроводу	18

	відповідного заняття або виступу учнівського/студентського колективу.	
Середній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для елементарного рівня, та грамотно застосовує широкий спектр прийомів супроводу учнівського/студентського колективу з урахуванням фаху.	15
Елементарний	- концертмейстер демонструє розуміння специфіки та прийомів супроводу колективного виконавства відповідного фаху.	10

- виконання **критерію 2.2** передбачає оцінку рівня творчого контакту з колективом і може визначатися наступним чином:

Рівень творчого контакту	Пояснення	Кількість балів за показник
Досконалий	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для достатнього рівня, демонструє повний творчий контакт з учнівським/студентським колективом у класі, на репетиції, а також супроводжує виступи учнівського/студентського колективу як свого класу, так і інших на запрошення їх викладачів на концертах/конкурсах/фестивалях тощо.	20
Достатній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для середнього рівня, демонструє достатній творчий контакт з учнівським/студентським колективом та викладачем, який забезпечує досягнення поставлених навчальних завдань.	18
Середній	- концертмейстер виконує вимоги, визначені для елементарного рівня, а також створює додаткові сприятливі умови для досягнення учнівським/студентським колективом навчальних результатів на заняттях.	15
Елементарний	- концертмейстер забезпечує достатній творчий контакт з учнівським/студентським колективом, демонструє розуміння особливостей навчального процесу під час заняття (уроку), не відволікає колектив від відтворення музичного (хореографічного) твору.	10

Узагальнення цих результатів може відобразитися в документі *за зразком 10*, до якого додаються всі довідки викладачів (*зразок 10а*).

- виконання **критерію 2.3.** (не застосовується для концертмейстерів коледжів!) вимагає досягнення учнями, які опановують відповідну навчальну дисципліну у викладача, який атестується, навчальних результатів, визначених навчальною програмою. Відповідність результатів визначається за підсумками кожного року при оцінюванні під час контрольних заходів з відповідної навчальної дисципліни. Концертмейстер визначає кількість балів за цим критерієм на підставі показників, які містяться в довідці навчальної частини або за підписом заступника директора школи, виданої за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти, виданої викладачу, у якого в групі працює концертмейстер (копія довідки, *див. зразок 6*).

Визначення частки (%) здійснюється за таким прикладом:

у 2014/2015 навчальному році навчальну дисципліну опановували 40 учнів, 38 з яких досягли необхідних результатів;

у 2015/2016 навчальному році навчальну дисципліну опановували 50 учнів, 45 з яких досягли необхідних результатів;

у 2016/2017 навчальному році навчальну дисципліну опановували 45 учнів, 45 з яких (усі) досягли необхідних результатів;

у 2017/2018 навчальному році навчальну дисципліну опановували 50 учнів, 48 з яких досягли необхідних результатів;

у 2018/2019 навчальному навчальну дисципліну опановували 50 учнів, 46 з яких досягли необхідних результатів.

Для розрахунку частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання за міжтестастаційний період викладача, необхідно:

*1) поррахувати **кількість учнів**, які опановували відповідну навчальну дисципліну у викладача за міжтестастаційний період концертмейстера, для чого додати кількість учнів викладача, які навчалися кожного року:*

$$40+50+45+50+50 = 235$$

*2) поррахувати **кількість учнів**, які опановували відповідну навчальну дисципліну у викладача за міжтестастаційний період концертмейстера, для чого додати кількість учнів викладача, які навчалися в нього кожного року:*

$$38+45+45+48+46 = 222$$

3) визначити частку учнів, які досягли нормативних результатів навчання, відносно середньої кількості учнів викладача за міжтестастаційний період:

$$235 = 100\%$$

$$222 = X\%$$

$$222 \times 100 \div 235 = 94,5\%$$

Десятковий знак може заокруглюватися до нуля, якщо він становить від 0,1 до 0,49 включно, та до одиниці, якщо він становить від 0,5 до 0,99. Із заокругленням вирахований у прикладі показник буде становити 95 %.

*Таким чином, концертмейстер з таким результатом може ставити **максимальну кількість балів, передбачену для критерію 2.3., – 10 балів.***

Для зручності розрахунку навчальна частина може видавати довідки про досягнення учнями результатів навчання щорічно, незалежно від того, чи атестується концертмейстер у поточному календарному році. У такому випадку розрахунок частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання, концертмейстер може робити самостійно.

7. Для майстра виробничого навчання (Таблиця 7).

- за **критерієм 2.1.** «реалізація змісту, форм, методів і засобів навчання» показниками є визначені в **Таблиці 7** показники, у яких ідеться про методику проведення індивідуальних навчальних занять (уроків). Викладач повинен обрати один з варіантів, передбачених для критерію 2.1., і вказати відповідну цьому варіанту кількість балів. **Увага!** Вибір відповідного варіанта за цим критерієм повинен бути документально обґрунтованим (підтвердженим)!

А) Для підтвердження ведення занять за типовою навчальною програмою достатнім є представлення майстром виробничого навчання **довідки** за підписом завідувача відділу (відділення, майстерні) або (у разі відсутності відділів чи відділень) заступника директора з навчальної роботи наявності робочої навчальної програми, що виявляється за результатами поточного моніторингу якості освіти. У разі виконання показника «А» – **10 балів.**

Б) Для підтвердження часткового застосування елементів інших методик поряд з традиційною майстер виробничого навчання має представити:

- **довідку** за підписом завідувача відділу (відділення, майстерні) або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у майстра виробничого навчання робочої навчальної програми, що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновок шкільного методичного об'єднання з фаху** за результатами фахового обговорення щодо застосування в робочій навчальній програмі елементів інших методик або розроблення окремих уроків з узагальненням результату, який використовується в навчанні учнів;

- **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення. У разі виконання показника «Б» – **12 балів.**

В) Для підтвердження широкого застосування елементів різних методик (методів, прийомів, засобів, елементів навчального репертуару) та розроблення

викладачем педагогічної проблеми, яка потребує вирішення, майстер виробничого навчання надає:

- **довідку** за підписом завідувача відділу (відділення, майстерні) або заступника директора з навчальної роботи щодо наявності у викладача робочої навчальної програми, що встановлено за результатами поточного моніторингу якості освіти;

- **висновки методичного об'єднання з фаху** щодо наявності узагальнених у робочій навчальній програмі різних методик (методів, прийомів, засобів) викладання навчальної дисципліни, що відображено в пояснювальній записці до робочої навчальної програми, та **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення;

- опис педагогічної проблеми, що розробляється викладачем. У разі виконання показника «В» – **15 балів**.

Г) Для підтвердження розроблення власного методу/прийому/засобу викладання або нового підходу до навчання і розвитку учнів, спрямованого на вирішення педагогічної проблематики, який має доведену ефективність, майстер виробничого навчання повинен представити:

- **опис педагогічної проблеми**, на розв'язання якої спрямований метод/прийом/засіб/підхід, та **способу його застосування** в педагогічній практиці;

- **висновок методичного об'єднання з фаху** щодо ефективності запропонованого майстром виробничого навчання методу/прийому/засобу/підходу, виданий за результатами фахового обговорення або поширення;

- **копію протоколу засідання** методичного об'єднання за підписом його голови, де вказано, що проходило таке обговорення або поширення досвіду. У разі виконання показника «Г» – **18 балів**. Як правило, майстер виробничого навчання, який має вищу освіту ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста та виконує зазначений критерій, має гарну перспективу для отримання в подальшому звання викладача-методиста за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 10).

Якщо майстер виробничого навчання працює за традиційною методикою, але довів її до досконалості і досягнув значних педагогічних результатів, однак не може за вище вказаними рекомендаціями отримати більше 10 або 12 балів, він може претендувати на доповнення мінімальних балів за цим критерієм шляхом застосування передбачених для нього критерію заміщення (2.1.1.) або додаткових критеріїв (2.1.2. та/або 2.1.3.). Щоб отримати додаткові бали за цим критерієм, майстер виробничого навчання повинен досягнути одного або кількох показників за цими критеріями. Усі досягнення цих показників мають бути підтверджені документально:

- для критерію заміщення 2.1.1. – лист із запрошенням на проведення майстер-класу на міжнародному або всеукраїнському заході, та авторські матеріали до нього та за його результати (у тому числі, фото, відео тощо);

- для додаткового критерію 2.1.2. – копія робочої навчальної програми із зазначеними заняттями, на яких застосовуються нові комп'ютерні технології, та/або сучасні технічні засоби на аудиторних заняттях із зазначенням частки (%) навчального часу, відведеного для такого застосування, а також розробки уроків із застосуванням таких технологій (вираховується шляхом визначення частки (%) уроків, на яких застосовуються нові технології від загальної кількості проведених уроків за навчальною програмою¹⁰).

- для додаткового критерію 2.1.3. – активна участь у організації та проведенні мистецьких акцій, пов'язаних зі змістом мистецької освіти, передбаченим навчальною програмою дисципліни, яку викладає, – перелік таких заходів. Для визначення підсумкового бала за цим показником кількість проведених заходів множиться на коефіцієнт 0,5.

Як правило, майстер виробничого навчання, який виконує зазначений додатковий критерій та/або критерії заміщення, має гарну перспективу для отримання в подальшому звання майстра виробничого навчання II категорії або майстра виробничого навчання I категорії за умови виконання відповідних критеріїв (Таблиця 12).

Максимальна сума балів за **критерієм 2.1.** може становити **не більше 25** балів з урахуванням додаткових показників.

- виконання **критерію 2.2.1.** вимагає досягнення учнями, які опановують відповідну навчальну дисципліну у майстра виробничого навчання, навчальних результатів, визначених навчальною програмою. Відповідність результатів визначається за підсумками кожного року при оцінюванні під час контрольних заходів з відповідної навчальної дисципліни. Майстер виробничого навчання визначає кількість балів за цим критерієм на підставі показників, які містяться в довідці навчальної частини або за підписом заступника директора школи, виданої за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти. Довідка має містити (*див. зразок б*):

- кількість учнів, які опановують відповідну навчальну дисципліну у майстра виробничого навчання, який атестується, всього;

- кількість таких учнів, навчальні результати яких оцінено екзаменаційними (заліковими) комісіями на «добре» та «відмінно» (для учнів 1-2 років навчання, а починаючи з 2020/2021 навчального року для всіх учнів – «досягнув нормативних результатів навчання») за кожним навчальним роком міжатестаційного періоду;

¹⁰ До переліку комп'ютерних технологій та сучасних засобів можуть бути враховані використання на заняттях (уроках) відео переглядів музейних колекцій, у тому числі відвідання віртуальних музеїв, проведення комп'ютерного тестування та вікторин у рамках поточного контролю та інше.

- частка (%) таких учнів відносно загальної кількості учнів, які опановують відповідну навчальну дисципліну у відповідного майстра виробничого навчання.

Визначення частки (%) здійснюється за таким прикладом:

у 2014/2015 навчальному році навчальну дисципліну опановували 40 учнів, 38 з яких досягли необхідних результатів;

у 2015/2016 навчальному році навчальну дисципліну опановували 50 учнів, 45 з яких досягли необхідних результатів;

у 2016/2017 навчальному році навчальну дисципліну опановували 45 учнів, 45 з яких (усі) досягли необхідних результатів;

у 2017/2018 навчальному році навчальну дисципліну опановували 50 учнів, 48 з яких досягли необхідних результатів;

у 2018/2019 навчальному навчальну дисципліну опановували 50 учнів, 46 з яких досягли необхідних результатів.

Для розрахунку частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання за міжтестатійний період викладача, необхідно:

1) порахувати кількість учнів, які опановують відповідну навчальну дисципліну у майстра виробничого навчання, який атестується, за міжтестатійний період,:

$$40+50+45+50+50 = 235$$

2) порахувати кількість учнів, які опановують відповідну навчальну дисципліну у майстра виробничого навчання, який атестується, за міжтестатійний період:

$$38+45+45+48+46 = 222$$

3) визначити частку учнів, які досягли нормативних результатів навчання, відносно середньої кількості учнів викладача за міжтестатійний період:

$$235 = 100\%$$

$$222 = X\%$$

$$222 \times 100 \div 235 = 94,5\%$$

Десятковий знак може заокруглюватися до нуля, якщо він становить від 0,1 до 0,49 включно, та до одиниці, якщо він становить від 0,5 до 0,99. Із заокругленням вирахований у прикладі показник буде становити 95 %.

Таким чином, викладач з таким результатом може ставити максимальну кількість балів, передбачену для критерію 2.2.1., – 20 балів.

Для зручності розрахунку навчальна частина може видавати довідки про досягнення учнями результатів навчання щорічно, незалежно від того, чи атестується майстер виробничого навчання у поточному календарному році. У

такому випадку розрахунок частки учнів, які досягли нормативних результатів навчання, майстер виробничого навчання може робити самостійно.

- виконання **критерію 2.2.2.** залежить від частки учнів, які регулярно протягом міжтестастаційного періоду відвідували заняття (уроки) з навчальних дисциплін, які викладає майстер виробничого навчання, відносно загальної кількості учнів, які опанували відповідні дисципліни згідно з навчальним планом.

Майстер виробничого навчання визначає кількість балів за цим критерієм на підставі даних, які містяться в довідці навчальної частини або за підписом заступника директора школи, виданої за результатами внутрішнього моніторингу якості освіти. Довідка має містити (*див. зразок 9*):

- кількість учнів, які протягом міжтестастаційного періоду майстра виробничого навчання повинні були опанувати відповідні дисципліни згідно з навчальним планом, всього;

- кількість учнів, які протягом усього строку навчання відповідного міжтестастаційного періоду майстра виробничого навчання були присутніми на всіх (100 %) уроках. Учні, які були відсутні на певній кількості уроків через хворобу або з інших поважних причин (погодні умови, сімейні обставини (за заявою батьків), у зв'язку з участю в конкурсах, виступами на інших культурно-мистецьких заходах, що було передбачено навчальними програмами дисциплін з фаху), вважаються такими, що відвідали всі проведені уроки;

- частка (%) таких учнів відносно кількості учнів, протягом міжтестастаційного періоду майстра виробничого навчання повинні були опанувати відповідні дисципліни згідно з навчальним планом.

Визначення частки (%) здійснюється за таким прикладом:

у 2014/2015 навчальному році навчальну дисципліну мали опанувати 40 учнів, 38 з яких були присутніми на всіх уроках;

у 2015/2016 навчальному році навчальну дисципліну мали опанувати 50 учнів, 45 з яких були присутніми на всіх уроках;

у 2016/2017 навчальному році навчальну дисципліну мали опанувати 45 учнів, 45 з яких (усі) були присутніми на всіх уроках;

у 2017/2018 навчальному році навчальну дисципліну мали опанувати 50 учнів, 48 з яких були присутніми на всіх уроках;

у 2018/2019 навчальному навчальну дисципліну мали опанувати 50 учнів, 46 з яких були присутніми на всіх уроках.

Для розрахунку частки учнів, які регулярно у міжтестастаційний період майстра виробничого навчання відвідували уроки з навчальної дисципліни, яку він веде, необхідно:

*1) порахувати **кількість учнів**, які навчалися у класі майстра виробничого навчання в міжтестастаційний період. У нашому випадку це виглядатиме так:*

$$40+50+45+50+50 = 235 \text{ учнів};$$

2) порахувати **кількість учнів**, які були присутніми на всіх проведених уроках з навчальної дисципліни:

$$38+45+45+48+46 = 222 \text{ учні};$$

3) визначити частку учнів, які були присутніми на всіх проведених уроках з навчальної дисципліни:

$$235 \text{ учнів} = 100\%$$

$$222 \text{ учня} = X\%$$

$$222 \times 100 \div 235 = 94,5 \%$$

Десятковий знак може заокруглюватися до нуля, якщо він становить від 0,1 до 0,49 включно, та до одиниці, якщо він становить від 0,5 до 0,99. Із заокругленням вирахований у прикладі показник буде становити 95 %.

Таким чином, викладач з таким результатом може ставити максимальну кількість балів для критерію 2.2.2 – 15 балів.

Критерій 2.2.3. є додатковим для цього критерію. Показник для **додаткового критерію 2.2.3.** розраховується шляхом підрахунку:

- кількості учнів класу викладача, які завершили навчання за освітньою програмою базової або повної загальної середньої освіти, які випустилися за міжтестастаційний період;

- кількості учнів класу викладача, які вступили до закладів професійно-технічної, фахової передвищої освіти (коледжів, училищ) або вищої освіти за спеціальностями, за якими правилами прийому передбачений творчий конкурс.

Максимальна сума балів за **критеріями 2.2.** може становити **не більше 40 балів разом з додатковими.**

- зарахування балів за **критерієм 2.3.** передбачає підрахунок кількості демонстрацій творів кожного учня на культурно-мистецьких заходах. **Важливо!** До демонстрацій, які враховуються в цьому критерії, не зараховуються підсумкові перегляди та інші контрольні заходи, у тому числі відкриті уроки. Публічними демонстраціями, які враховуються для виконання цього критерію, потрібно вважати: виставки робіт та презентації у класі, школі, в місті/селищі, області тощо, на культурно-мистецьких заходах місцевого, регіонального, міжрегіонального, всеукраїнського, міжнародного рівнів, у тому числі на дитячих фестивалях, фестивалях-конкурсах, конкурсах різного рівня та інших подібних заходах.

Мінімальним показником для виконання критерію є хоча б один публічний виступ кожного учня з класу майстра виробничого навчання за його міжтестастаційний період. За умови, коли протягом цього періоду виступали усі учні, майстер виробничого навчання має право отримати 10 обов'язкових балів. За кожного учня, який жодного разу не продемонстрував своїх досягнень, ця кількість

балів зменшується на 0,5 балів. За демонстрацію досягнень учня, який навчається у майстра виробничого навчання, на заході районного, обласного, всеукраїнського (міжнародного) рівня викладач може отримати відповідно 1, 2 або 3 бали додатково. Ці бали додаються до мінімальної кількості балів і є обов'язковими для претендування на встановлення/підтвердження певних категорій (див. таблицю 7). Максимальна кількість балів, яку можна отримати за цим критерієм, становить **17 балів** незалежно від кількості балів понад цю суму.

Наприклад, у майстра виробничого навчання навчаються 9 учнів. З них 3 учні з різних причин не демонстрували публічно свої твори в передбачених цими рекомендаціями заходах. Отже, майстер виробничого навчання повинен помножити кількість учнів, які не виступали, на 0,5 балів і відняти цей результат від 10 балів:

$$3 \times 0,25 = 1,5$$

$$10 - 1,5 = 8,5$$

Якщо при цьому один з учнів виступив на культурно-мистецькому заході обласного рівня, до цієї суми додається 2 бали і в підсумку майстер виробничого навчання отримує 10,5 балів, що відповідає мінімально необхідному показнику.

Важливо! Майстер виробничого навчання має пам'ятати, що, окрім мінімальної обов'язкової кількості балів (10), для отримання відповідної категорії хоча б один його учень повинен публічно продемонструвати свої твори на культурно-мистецькому заході:

районного рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст другої категорії»;

районного та обласного рівня – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст першої категорії»;

районного, обласного (м. Києва) та всеукраїнського рівня або за кордоном – для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії».

Майстер виробничого навчання може, за недостатності балів за цим критерієм, додати їх у разі перемоги його/її учня у міжатестаційний період у місцевих, обласних, всеукраїнських або міжнародних учнівських конкурсах. Серед **всеукраїнських та міжнародних учнівських конкурсів враховуються** виключно ті, що організовані і проводяться **відповідно до вимог** Примірного порядку організації міжнародних і всеукраїнських учнівських мистецьких конкурсів, затвердженого **наказом** Міністерства культури України від 04.05.2018 № 395.

8. Врахування додаткових балів за провадження інших (додаткових) видів діяльності при атестації на присвоєння кваліфікаційних категорій (Таблиці 1-7).

Педагогічні працівники, які працюють на посадах викладачів, концертмейстерів, майстрів виробничого навчання як у мистецьких школах, так і в культурно-мистецьких коледжах, мають право доповнити кількість отриманих в результаті виконання обов'язкових і додаткових до них критеріїв або критеріїв заміщення додатковими результативними показниками, які враховуються при оцінюванні роботи педагогічного працівника, зокрема:

- сольне (індивідуальне) виконавство або виставкова діяльність на заходах для здобувачів освіти відповідного закладу та/або на заходах, що проводяться в межах популяризації закладу в громаді, регіоні, країні, за кордоном – для викладачів мистецьких виконавських дисциплін, концертмейстерів, майстрів виробничого навчання;

- перемоги на професійних виконавських та інших мистецьких конкурсах всеукраїнського та/або міжнародного рівня – для викладачів мистецьких виконавських дисциплін, концертмейстерів;

- інша професійна мистецька діяльність, спрямована на розвиток майстерності педагогічного працівника – незалежно від фаху;

- участь у якості доповідача у наукових, науково-практичних, науково-методичних конференціях з питань розвитку мистецтва, культурно-мистецької освіти тощо – незалежно від фаху.

Кожен з підтверджених фактів виконання одного або кількох таких показників дає можливість педагогічному працівнику додати 1 бал до загальної кількості отриманих балів.

Важливо! Кількість балів за такими результативними показниками **не може перевищувати 5 %** від загальної суми балів, отриманих відповідним педагогічним працівником за виконання умов, критеріїв та результативних показників, визначених цим розділом, незалежно від кількості балів, що перевищують цей показник (5 %).

Наприклад, якщо викладач мистецької школи отримав за результатами самооцінювання 78 балів, що відповідає I кваліфікаційній категорії, і має досягнення за додатковими (загальними) результативними показниками на усього 5 балів (наприклад, виступив 3 рази сольно = 3 бали і взяв участь у 2 конференціях = 1 бал), він може зарахувати собі додатково тільки 3,9 (заокруглено – 4) бали. Додаткові бали підсумовуються з основними і в атестації враховується цей загальний результат:

$$78 = 100 \%$$

$$X = 5 \%$$

$$X = 5 \times 78 \div 100 = 3,9 (4)$$

$$78 + 4 = 82$$

Таким чином, викладач може претендувати на вищу кваліфікаційну категорію.

Додаткові результативні показники не є обов'язковими, тому відсутність фактів їх досягнення не є підставою для неатестації педагогічного працівника. Однак, у разі їх наявності, вони повинні бути враховані у загальних результатах його педагогічної роботи.

9. Для атестації методистів (Таблиця 8).

Важливо! Для атестації на відповідність тій чи іншій категорії методисту необхідно пам'ятати, що кожна категорія вищого рівня вимагає досягнення нових критеріїв, зокрема:

- для атестації на категорію «спеціаліст» («методист») – виконання критеріїв **2.1.1., 2.1.2., 2.1.3.;**

- для атестації на категорію «спеціаліст II категорії» («методист II категорії») – виконання критеріїв **2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.2.1., 2.2.2.;**

- для атестації на категорію «спеціаліст I категорії» («методист I категорії») – виконання критеріїв **2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.2.1., 2.2.2., 2.3.1.;**

- для атестації на категорію «спеціаліст вищої категорії» («методист вищої категорії») – виконання критеріїв **2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.2.1., 2.2.2., 2.3.1., 2.4.1., 2.4.2., 2.4.3.**

- для отримання максимальної кількості балів за показниками **2.1.1., 2.1.2., 2.1.3. та 2.2.1.** методист має виконати 100 % завдань відповідних видів, передбачених річними планами роботи, за свій міжатестаційний період.

Відсоток виконаних завдань розраховується окремо за кожним видом роботи шляхом підрахунку кількості всіх завдань, які ставилися перед педагогічним працівником за міжатестаційний період, та кількості виконаних і невиконаних завдань, після чого вираховується відсоток.

Наприклад, за п'ять років міжатестаційного періоду методисту було поставлено 20 завдань, пов'язаних з координацією методичної діяльності педпрацівників (для методиста закладу) або закладів мистецької освіти (для методиста методичної установи). За той же час методист виконав усього 15, а не виконав 5 завдань. Частка виконаних завдань становитиме: $15 * 100 / 20 = 75 \%$. Для встановлення бала методист віднімає від передбаченої цим критерієм максимальної кількості балів ту кількість балів, яка передбачена для отриманого ним відсотка виконаних завдань. У нашому випадку кількість балів, яку може отримати методист, становить:

$$8 (100\% \text{ виконання}) - 4 (75\% \text{ виконання}) = 4 \text{ бали.}$$

Для підтвердження виконання та частки виконання методистом критеріїв **2.1.1., 2.1.2., 2.1.3. та 2.2.1.** для проходження атестації він має представити довідку за підписом заступника керівника закладу (установи), де він (вона) працює, з відповідними статистичними даними на основі планів методичної роботи та звітів

про їх виконання (*див. зразок 11*). **Обов'язкова** необхідна кількість балів за **кожним** з цих критеріїв – **8 балів**.

- для визначення кількості балів за **критерієм 2.2.2.** здійснюється підрахунок кількості заходів, проведених за участю методиста відповідно до річних планів роботи. Отримана кількість балів множиться на коефіцієнт 1. У цьому критерії враховуються заходи, ініційовані іншими суб'єктами (закладами, установами, органами управління), але в яких методист виконував певні організаційні функції.

Наприклад, за п'ять років міжатестаційного періоду методистом було заплановано та взято участь у 6-ти методичних заходах, до яких він був долучений для організаційної підтримки. Таким чином, у цьому випадку методист може встановити собі 6 балів за цим критерієм.

Для підтвердження виконання та частки виконання методистом критеріїв **2.2.2.** для проходження атестації він має представити звіт про виконання планів методичної роботи за міжатестаційний період (*див. зразок 12*) із зазначеними назвами заходів, у яких методист брав участь, суб'єктів їх проведення та характеристику роботи (функції), яку виконував методист в рамках цих заходів. До звіту додаються документи, що підтверджують участь методиста в таких заходах. **Мінімальна** кількість балів за цим критерієм становить **5 балів** (методист має взяти участь, як мінімум, у 5-ти відповідних заходах), а **максимальна** – **10 балів** (навіть якщо він узяв участь у понад 10-ти відповідних заходах).

- для визначення кількості балів за **критерієм 2.3.1.** здійснюється підрахунок кількості стандартів фахової передвищої культурно-мистецької освіти, типових освітніх та навчальних програм, систем внутрішнього моніторингу якості культурно-мистецької освіти, у розробленні яких взяв участь методист за свій міжатестаційний період. Отримана кількість балів множиться на коефіцієнт 3. У цьому критерії враховуються стандарти/програми/системи, при розробленні яких методист, який атестується, входив до складу відповідних робочих груп чи авторських колективів як експерт.

Для підтвердження виконання методистом **критерію 2.3.1.** для проходження атестації він має представити копії затверджених складів робочих груп зі своїм прізвищем та/або титульні сторінки та їх звороти, де вказане прізвище методиста як учасника авторського колективу. **Мінімальна** кількість балів за цим критерієм становить **15 балів** (методист має взяти участь, як мінімум у 5-ти відповідних заходах), а **максимальна** – **18 балів** (навіть якщо він узяв участь у понад 6-ти робочих групах).

- для визначення кількості балів за **критерієм 2.4.1.** методист повинен зазначити кількість матеріалів (статей, аналітичних записок, методичних рекомендацій, підготовлених ним за міжатестаційний період та опублікованих в електронних або друкованих виданнях та/або розповсюджених (надісланих) для використання в закладах культурно-мистецької освіти), і помножити цю кількість на коефіцієнт 2. Для підтвердження виконання цього критерію методист надає

список підготовлених матеріалів з їх бібліографічним описом. **Максимальна кількість балів за цим показником становить 10 балів, мінімальна – 6 балів.**

Додатковим критерієм для критерію 2.4.1. може бути авторський метод/прийом/засіб або навчальна програма/методичні рекомендації з викладання навчальної дисципліни тощо (**критерій 2.4.1.1.**), автором якого /яких є методист. Вимоги для цього критерію та його підтвердження такі ж, як і для критеріїв для присвоєння педагогічного звання методиста (**таблиця 10, критерії 1.2. та 1.4.**). За кожен підтверджений такий факт додається 5 балів;

- для визначення кількості балів за **критерієм 2.4.2.** методист повинен зазначити кількість наданих педагогічним працівникам консультацій (проведених зустрічей) щодо розроблення ними навчальних програм та інших документів освітнього процесу в межах компетенції методиста. Кількість консультацій рахується відповідно до кількості окремих програм, інших документів освітнього процесу, з розроблення чи вдосконалення яких проводилися консультації, та множиться на коефіцієнт 0,25. Для підтвердження виконання цього критерію методист надає список затверджених та/або опублікованих навчальних програм, інших документів освітнього процесу, де вказано його прізвище серед консультантів. **Максимальна кількість балів за цим показником становить 6 балів, мінімальна – 2 бали.**

Додатковим критерієм для критерію 2.4.2. може бути **критерій 2.4.2.1.** – факти самостійного фахового рецензування навчальних програм, підручників, посібників, що підтверджується вказаним на звороті титульної сторінки навчальної програми/підручника/посібника його прізвище як рецензента (або копія з інтернет-видання з вказаною URL-адресою). За кожен підтверджений такий факт методист отримує 2 бали;

- для визначення кількості балів за **критерієм 2.4.3.** здійснюється підрахунок кількості методичних та/або навчально-методичних заходів, **самостійно** організованих та проведених методистом за напрямом методичної роботи. Мінімальна кількість заходів, які методист повинен самостійно спланувати, організувати і провести, становить 3 заходи. За умови виконання цієї умови він отримує мінімально необхідну кількість балів – **6 балів**. За кожен **не організований та/або непроведений** захід від мінімальної кількості **віднімається 2 бали**. За кожен захід, організований і проведений понад мінімально необхідну кількість заходів, методист отримує 2 додаткових бали. **Максимальна кількість балів, яку може отримати методист за додатковим критерієм, – 10 балів** (навіть якщо він організував і провів понад 5 відповідних заходів). Для підтвердження виконання критерію 2.4.3. методист представляє затвержені концепції й програми/плани проведення заходів та додає звіт з назвами цих заходів, місцем, датами проведення й назвою цільової аудиторії (*див. зразок 13*).

Додатковим критерієм для критерію 2.4.3. може бути **критерій 2.4.3.1.**, за яким враховується кількість проведених методистом занять у якості лектора або

тренера на заходах з підвищення кваліфікації, які проводяться уповноваженими установами. Кожен факт проведення занять дає можливість методисту **додати 1 бал**. Максимальна кількість балів, які можна отримати за додатковим критерієм – 6 балів, незалежно від кількості проведених занять понад 6.

Для підтвердження фактів викладання в рамках заходів з підвищення кваліфікації, методист має представити програми (тематичні плани) підвищення кваліфікації тієї установи (закладу), де проводилися такі заходи, із зазначеною темою та прізвищем методиста, який атестується.

V. Роз'яснення до глави 4 розділу V Положення.

Відповідність педагогічним званням.

УВАГА!

Педагогічні звання «Старший викладач» та «Викладач-методист» не є послідовними і присвоюються виключно за виконання педагогічним працівником усіх передбачених Положенням вимог до цих звань. Наявність будь-якого стажу роботи на посаді викладача не може замінити жодного критерію з передбачених Положенням!

1. Присвоєння (підтвердження) педагогічного звання **«Старший викладач» (Таблиця 9).**

- необхідною умовою для розгляду питання щодо присвоєння/підтвердження педагогічного звання «Старший викладач» або відповідності посаді старшого викладача (в коледжах) є наявність у викладача атестаційного листа з рішенням атестаційної комісії відповідного рівня про присвоєння/підтвердження однієї з кваліфікаційних категорій: «спеціаліст I категорії» або «спеціаліст вищої категорії» – **критерій 1**. Викладач мистецької школи, який атестувався на присвоєння/підтвердження 11 тарифного розряду, теж має право подати документи на присвоєння педагогічного звання «Старший викладач» за умови виконання усіх вимог до присвоєння такого звання. Як правило, питання щодо присвоєння педагогічного звання «Старший викладач» викладачу мистецької школи без відповідної вищої освіти варто розглядати тільки за наявності в такого викладача стажу безперервної педагогічної роботи не менше 10 років. За виконання критерію 1 викладач встановлює в листі самоаналізу 5 балів;

- виконання **критерію 2** передбачає надання викладачем практичної допомоги викладачам за місцем роботи (наставництво). Показником до цього критерію може бути кількість заходів (консультацій, відкритих уроків, майстер-класів, методичних лекцій-концертів за участю учнів, доповідей на шкільних методичних об'єднаннях, членство в журі обласних учнівських/студентських конкурсів (zareєстрованих у відповідному порядку) або всеукраїнських та міжнародних учнівських/студентських конкурсах, які проводяться в порядку, затвердженому наказом Міністерства культури України від 04.05.2018 № 395, або

включені до світових чи європейських асоціацій мистецьких конкурсів), здійснених викладачем за міжатестаційний період, результатом яких є практичне поширення його педагогічних досягнень. Викладач повинен щорічно планувати та проводити певну кількість таких заходів. Такі заходи можуть плануватися також методичними об'єднаннями, відділами/відділеннями/цикловими комісіями та загалом закладом освіти. Для визначення кількості балів за цим критерієм викладач представляє перелік здійснених заходів за міжатестаційний період, вказавши назву заходів, дати та місця їх проведення (*див. зразок 14*). Усі вказані в такому переліку заходи мають бути підтверджені документально. За кожен такий захід викладач отримує 5 балів.

Важливо!

- У разі наявності доповідей з поширення власного педагогічного досвіду, проведення майстер-класів або відкритих уроків на засіданнях методичних об'єднань, що було враховано у виконанні критерію відповідності посаді 1.4.2. (п'ята позиція підпункту 5.3 пункту 5 розділу III цих Роз'яснень), викладач може враховувати в поданні на присвоєння/підтвердження педагогічного звання «Старший викладач» тільки ті, які проведені ним після дати подання заяви на попередню атестацію.

- Заходи в інших формах можуть проводитися викладачем безвідносно засідань відділів/відділень/циклових комісій або методичних об'єднань.

- Проведення консультацій викладач підтверджує копією журналу консультацій, у якому зазначає дату проведення такої консультації, прізвище викладача (викладачів), якому (яким) надавалася консультація, та питання, щодо якого надавалася консультація.

- Проведення лекцій-концертів підтверджується афішами або оголошеннями про проведення таких заходів у закладі.

Замість виконання вище викладених рекомендацій **щодо підтвердження** проведених ним/нею заходів для присвоєння/підтвердження педагогічного звання «Старший викладач» (представлення афіш, довідок, копії журналу консультацій тощо) викладач може представити перелік проведених заходів, підтверджений підписом директора закладу. За наявності такого документа інші документи з підтвердження до атестаційної комісії можна не подавати.

За відсутності або недостатності проведених заходів, визначених критерієм 2, для присвоєння або підтвердження педагогічного звання «Старший викладач» викладач може представити довідки про вступ випускників його класу або групи до закладів профільної середньої мистецької, фахової передвищої або вищої культурно-мистецької освіти або інформацію щодо працевлаштованих і тих, що пропрацювали за спеціальністю більше 3-х років, випускників з розрахунку отримання 4 балів за:

- кожного вступника або працевлаштованого випуску відповідного року – для викладачів мистецьких спеціальностей;

- 10 % вступників від випуску відповідного року – для викладачів коледжів немистецьких спеціальностей.

Важливо! У цьому показнику враховуються виключно ті випускники, хто вступив на подальше навчання або працевлаштований після дати подання викладачем заяви на проходження попередньої атестації.

Мінімальна кількість балів, яку має досягнути викладач за цими критеріями, включаючи додатковий, становить:

для викладачів мистецьких спеціальностей – **25 балів**;

для викладачів немистецьких спеціальностей – **20 балів**.

Максимальна кількість балів за цим критерієм не обмежується.

- критерій 3.1. передбачає проведення викладачем за свій міжатастаційний період (не раніше, як за **5 років** перед поданням заяви для присвоєння звання) не менше трьох заходів методичного об'єднання будь-якого рівня. До таких заходів зараховуються ті, які ініційовані викладачем або для яких викладачем була самостійно розроблена тема, програма (план) проведення, запрошені учасники в якості доповідачів. Виконання критерію підтверджується згаданими програмами (планами). За кожен такий захід викладач отримує 5 балів.

- критерій 3.2. передбачає проведення педагогічним працівником за свій міжатастаційний період (не раніше, як за **5 років** перед поданням заяви для присвоєння звання) не менше трьох культурно-мистецьких заходів. До таких заходів зараховуються ті, які ініційовані викладачем або для яких викладачем була самостійно розроблена тема, програма, написаний сценарій не нижче загальношкільного рівня або рівня коледжу. До таких заходів також враховуються усі сплановані та організовані культурно-мистецькі заходи за межами закладу, де викладач виступив як основний організатор. Виконання критерію підтверджується афішами, оголошеннями, відгуками, програмами, сценаріями тощо.

За кожен проведений захід викладач отримує 5 балів. Мінімальна кількість балів за обома критеріями становить **30 балів**. Максимальна кількість балів не обмежується.

Загальна мінімальна сума балів для присвоєння звання «старший викладач» становить 60 балів.

2. Присвоєння педагогічного звання «Викладач-методист» (Таблиця 10).

- необхідною умовою для розгляду питання щодо присвоєння педагогічного звання «Викладач-методист» є наявність у викладача атестаційного листа з рішенням атестаційної комісії відповідного рівня про присвоєння/підтвердження кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії» – **критерій 1**. За виконання критерію 1. викладач встановлює в листі самоаналізу 5 балів;

- для виконання **критерію 2.** вимагається представлення викладачем власного методичного досягнення з переліку, вкладеного нижче, у формі, визначеній підпунктом 1 пункту 2 глави 4 розділу V Положення. Викладач підтверджує виконання цього критерію такими документами:

а) розроблення власного (авторського) методу, прийому тощо – опис педагогічної проблеми та оригінальних шляхів її вирішення, які викладач використовує в своїй педагогічній практиці;

б) упорядкування (створення) навчального репертуару з дисципліни, яку викладає, – надруковану або розміщену в загальному доступі в інтернеті електронну версію, нотну або іншу збірку навчального репертуару з бібліографічним описом та знаком авторського права;

в) створення авторської постановки учнівської (студентської) вистави, балету – афіша, фото-, відеофіксація демонстрування вистави (балету);

г) розроблення (особисто або у складі авторського колективу) навчального посібника/підручника, типової навчальної програми – копія титульної сторінки та її звороту, а також змісту (обов'язково – для підручників/посібників) з бібліографічним описом або URL адреса електронного підручника;

д) створення авторської методики викладання – копія методичної розробки в повному обсязі, яка містить опис та розроблення авторської методики викладання.

Увага! Викладачі мистецьких шкіл, які є в складі авторських колективів з розроблення типових навчальних програм **«Музична грамота та практичне музикування», «Фортепіано», «Скрипка», «Образотворче мистецтво: станкове та декоративне», «Ліплення», «Танець»,** виданих Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти у I півріччі 2019 року, **вважаються такими, хто виконав критерій 2.**

За виконання критерію 2. викладач отримує 30 мінімально необхідних балів;

- для виконання **критерію 3.** викладач представляє документи, що підтверджують упровадження та ефективно використання власного методичного досягнення у педагогічній діяльності, підтвердженого для критерію 2. Таким документом може бути звіт про впровадження методичного досягнення, у якому вказуються:

- кількість учнів/студентів, залучених до апробації методичного досягнення (для позицій «а», «в», «д»);

- кількість закладів, у яких використовується методичне досягнення (для позицій «б», «г») або закладів, де була продемонстрована вистава/виставка (для позиції «в»), що підтверджується інформацією (листами) від цих закладів, установ, або методичних служб, які діють в системі мистецької освіти, відгуки від закладів, установ, де проходила демонстрація вистави/виставки;

- висновки методичного об'єднання обласного рівня (для державних спеціалізованих мистецьких шкіл-інтернатів – міжшкільного методичного об'єднання таких шкіл за навчальною дисципліною) про оцінку методичного досягнення (для позицій «а», «б», «г», «д»).

За виконання критерію 3. викладач отримує 20 мінімально необхідних балів.

- для виконання критерію 4. викладач представляє документи, що підтверджують упровадження та ефективне застосування (результат) власного методичного досягнення відповідно до позиції критерію 2. Такими документами є:

- позитивні фахові експертні висновки (за необхідності представляються оригінали) від двох і більше зовнішніх незалежних експертів. Для надання можливості атестаційній комісії перевірити достовірність виданих висновків викладач повинен повідомити контактні дані цих експертів. Найбільш прийнятним є отримання незалежних фахових висновків від експертів, місце роботи яких знаходиться за межами області (м. Києва), де працює викладач, який претендує на присвоєння педагогічного звання «Викладач-методист». Висновки мають містити інформацію про впровадження методичного досягнення за межами закладу, де працює викладач, який атестується, а також підтверджувати ефективність цього досягнення в практиці експерта, який надавав такий висновок. У зв'язку з цим, експертні висновки можуть видаватися виключно висококваліфікованими фахівцями закладу того ж рівня, що й заклад, у якому працює викладач, який атестується. Для пошуку таких експертів викладач може звернутися за рекомендаціями до Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти;

- результати перевірки на плагіат (за будь-якою з наявних антиплагіатних систем). Після запровадження Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти електронного ресурсу «База даних викладачів-методистів», такий висновок можна буде отримати у відповідному порядку від цього Центру.

- для виконання **критерію 5.** викладач повинен провести три або більше заходи з поширення результатів власного методичного досягнення та застосування його результатів в професійному середовищі. До таких заходів входять виступи на методичних заходах (бажано не нижче обласного рівня), виступи на науково-практичних конференціях, де тема конференції й тема виступу збігається зі змістом методичного досягнення, проведення майстер-класів, тренінгів з поширення методичного досягнення, публікації в спеціалізованих збірниках і періодиці результатів свого методичного досягнення, видання аудіо та відео дисків, публікація методичного досягнення в інтернеті для загального доступу (для вистав і виставок – використання ресурсу YouTube-каналу) (вказується кількість переглядів/скачувань). Після запровадження Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти електронного репозиторія навчальної літератури – публікація в ньому методичних досягнень, визначених позиціями «а», «б», «г», «д». Надалі підтвердження присутності в репозиторії даного методичного досягнення і статистики його використання буде видаватися Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти.

Мінімальна кількість балів за проведені заходи в рамках виконання критерію 5 повинна становити **15 балів**. У цьому критерії враховуються тільки заходи,

проведені викладачем за свій міжатестаційний період (не раніше, як за **5 років** перед поданням заяви для присвоєння звання «Викладач-методист»).

Загальна мінімальна сума балів для присвоєння звання «викладач-методист» становить 90 балів.

3. Підтвердження педагогічного звання «Викладач-методист» (Таблиця 11).

Увага!

Усі викладачі, які **підлягають атестації на підтвердження педагогічного звання «Викладач методист» у 2019, 2020, 2021, 2022 та 2023 роках**, відповідно до абзацу п'ятого пункту 4 наказу Міністерства культури України від 12.07.2018 № 628, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16.08.2018 за № 926/32378 «Питання атестації педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури», **повинні виконати вимоги, встановлені пунктом 2 глави 4 розділу V Положення про атестацію педагогічних працівників закладів (установ) освіти сфери культури, затвердженого цим наказом, а саме, атестуватися на присвоєння цього звання (див. роз'яснення до присвоєння педагогічного звання «Викладач-методист»).**

У зв'язку з цим, роз'яснення, викладені в цьому пункті, **застосовуються при атестації педагогічних працівників з 2024 року.**

- необхідною умовою для розгляду питання щодо підтвердження педагогічного звання «Викладач-методист» є наявність у викладача атестаційного листа з рішенням атестаційної комісії відповідного рівня про підтвердження кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії» – **критерій 1**. За виконання критерію 1. викладач встановлює в листі самоаналізу 5 балів;

- **критерій 2** передбачає виконання вимог щодо участі викладача у розробленні програм/стандартів, створенні методичних рекомендацій з викладання окремих навчальних дисциплін (предметів) самостійно або в авторських колективах на запрошення Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти в рамках розроблення оновленого змісту початкової, профільної мистецької та фахової передвищої культурно-мистецької освіти. Для досягнення показника та отримання мінімально необхідної кількості балів за цим критерієм викладачу необхідно підтвердити участь у 100% групах з розроблення відповідного нормативного змісту, до яких викладач був запрошений. Якщо викладач-методист з будь-якої причини (окрім довготривалої хвороби, яка не дає можливості працювати інтелектуально) відмовляється брати участь у робочій групі з розроблення нового змісту, або під час роботи робочої групи не надає жодних власних пропозицій, або не взяв участь у більше як 50 % засідань робочої групи, як очно, так і дистанційно (не виявляв активності), за кожен такий факт від мінімально необхідної кількості балів віднімається 5 балів.

Викладач може самостійно ініціювати перед Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти розроблення відсутніх або вдосконалення затверджених (не раніше, ніж через 4 роки від їх затвердження) типових навчальних програм, запропонувавши проект програми і відтак увійти до складу робочих груп з їх розроблення, якщо його проект є оригінальним і спрямований на модернізацію змісту мистецької та культурно-мистецької освіти відповідно до сучасних вимог. При цьому кількість робочих груп, до яких запрошується викладач-методист, не має значення. **Мінімально** необхідна кількість балів за цим критерієм становить **30 балів**. Виконання критерію 2 викладач-методист підтверджує шляхом надання довідки від Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти про його активність у розробленні нового змісту культурно-мистецької освіти. У разі, якщо Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти за період, який співпадає з міжтестастійним періодом викладача-методиста, не здійснювалося напрацювання нового змісту культурно-мистецької освіти з відповідної навчальної дисципліни, за умови, коли викладач-методист ініціював оновлення змісту навчальної дисципліни (надіслав проект змін до програми/стандарту з обґрунтуванням необхідності таких змін), йому видається Центром довідка про це, що дає право викладачу поставити в листі самоаналізу за цим критерієм необхідну кількість балів – 30 балів.

- виконання **критерію 3** передбачає проведення викладачем, якому присвоєно педагогічне звання «Викладач-методист», протягом його міжтестастійного періоду майстер-класів, інших заходів з поширення власного методичного досягнення, інших методик викладання, у тому числі в межах підвищення кваліфікації педагогічних працівників відповідної спеціалізації. За кожен проведений захід викладач-методист отримує 7 балів. **Мінімально** необхідна кількість балів для виконання цього критерію – **28 балів**. Таким чином, за свій міжтестастійний період викладач-методист повинен провести мінімум 4 таких заходи. Виконання критерію підтверджується довідками закладів, установ, організацій, у тому числі тих, що здійснюють освітню діяльність за програмами підвищення кваліфікації, у яких зазначена дата проведення заходу викладачем-методистом, проект (захід), у рамках якого він проводився, тема виступу викладача-методиста, категорія та кількість педагогічних працівників, які відвідали вказаний захід викладача-методиста.

- виконання **критерію 4** передбачає участь викладача-методиста у заходах, що проводяться в межах школи молодого викладача відповідно до затверджених річних планів її роботи.

Школа молодого викладача має розумітися як система заходів, спрямованих на обмін досвідом з організації навчання між досвідченими та молодими викладачами, запроваджена в самому закладі (школі чи коледжі) або, в разі малокомплектного закладу, у співпраці з іншими закладами міста/району/області. Як правило, школа молодого викладача передбачає розроблення та апробацію

форм ефективної організації навчання, допомогу в розробленні робочих навчальних програм, систем оцінювання навчальних результатів здобувачів, вироблення ефективних методик поточного та підсумкового контролю за досягненням здобувачами результатів навчання, консультування з питань підготовки документів до атестації, ведення навчальної документації (застосування форм), навчання прийомам педагогічної техніки, самоаналізу своєї педагогічної діяльності та педагогічної ефективності, методична допомога у формулюванні та описі педагогічної проблеми, надання допомоги в подоланні різних труднощів, які виникають у молодих викладачів у процесі їх педагогічної роботи, впровадження сучасних підходів і передових педагогічних технологій в освітній процес. Заходи в рамках школи молодого викладача можуть проводитися в різних формах, зокрема: обговорення, тренінги, семінари, конференції, дискусії, ознайомлення з актами законодавства тощо. За кожен проведений захід викладач-методист отримує 7 балів. **Мінімально** необхідна кількість балів за цим критерієм становить **21 бал**.

- додатково до критеріїв 1-4 викладач-методист, який працює в коледжі, може зарахувати собі 10 балів за кожного свого випускника, який після випуску був працевлаштований і пропрацював не менше трьох років за отриманою спеціальністю. Враховуються випускники, які не враховані йому за додатковим критерієм на відповідність категорії або тарифного розряду. Максимальна кількість балів за додатковим критерієм становить 20 балів.

Загальна мінімальна кількість балів за критеріями на підтвердження педагогічного звання «Викладач-методист» становить 84 бали.

4. Присвоєння (підтвердження) педагогічних звань «Майстер виробничого навчання II категорії» та «Майстер виробничого навчання I категорії» (Таблиця 12).

- за **критерієм 1** необхідною умовою для розгляду питання щодо присвоєння/підтвердження педагогічних звань «Майстер виробничого навчання II категорії» та «Майстер виробничого навчання I категорії» є наявність у майстра виробничого навчання атестаційного листа з рішенням атестаційної комісії відповідного рівня про присвоєння/підтвердження йому кваліфікаційної категорії «спеціаліст вищої категорії» (для майстрів виробничого навчання з вищою освітою спеціаліста або магістра) або вищих тарифних розрядів, передбачених для посади майстра виробничого навчання (відповідно тринадцятого або чотирнадцятого). За виконання критерію 1 педагогічний працівник встановлює в листі самоаналізу **10 балів**;

- виконання **критерію 2** передбачає надання майстром виробничого навчання практичної допомоги іншим майстрам виробничого навчання за місцем роботи (наставництво). Показником до цього критерію може бути кількість заходів (консультацій, відкритих уроків, майстер-класів тощо за участю учнів, доповідей на шкільних методичних об'єднаннях), здійснених майстром виробничого

навчання за міжквартальний період, результатом яких є практичне поширення його педагогічної практики. Майстер виробничого навчання повинен щорічно планувати та проводити певну кількість таких заходів. Такі заходи можуть плануватися також методичними об'єднаннями, відділами/відділеннями/цикловими комісіями та загалом закладом освіти. Для визначення кількості балів за цим критерієм майстер виробничого навчання представляє перелік здійснених заходів за міжквартальний період, вказавши назву заходів, дати та місця їх проведення (*див. зразок 14*). Усі вказані в такому переліку заходи мають бути підтверджені документально. **За кожен** такий захід викладач отримує **7 балів**. Мінімальна кількість балів за цим критерієм становить **35 балів**.

Важливо!

- У разі наявності доповідей з поширення власного педагогічного досвіду, проведення майстер-класів або відкритих уроків на засіданнях методичних об'єднань майстер виробничого навчання може враховувати в поданні на присвоєння/підтвердження педагогічних звань «Майстер виробничого навчання II категорії» та «Майстер виробничого навчання I категорії» тільки ті, які проведені ним після дати подання заяви на попередню атестацію.

- Заходи в інших формах можуть проводитися викладачем безвідносно засідань відділів/відділень/циклових комісій або методичних об'єднань.

- Проведення консультацій майстер виробничого навчання підтверджує копією журналу консультацій, у якому зазначає дату проведення такої консультації, прізвище майстра (майстрів) виробничого навчання, якому (яким) надавалася консультація, та питання, щодо якого надавалася консультація.

Замість виконання вище викладених рекомендацій **щодо документів з підтвердження** проведених ним заходів для присвоєння/підтвердження педагогічних звань педагогічних звань «Майстер виробничого навчання II категорії» та «Майстер виробничого навчання I категорії» (представлення афіш, довідок, копії журналу консультацій тощо) майстер виробничого навчання може представити перелік проведених заходів, підтверджений підписом директора або заступника директора закладу. За наявності такого документа інші документи з підтвердження до атестаційної комісії можна не подавати.

- для виконання **критерію 3** майстер виробничого навчання має представити довідки про вступ випускників його класу або групи до закладів фахової передвищої або вищої культурно-мистецької освіти за спеціальністю, де передбачений відповідний творчий конкурс і перевіряються спеціальні (фахові) компетентності з профілю майстра виробничого навчання. За кожного такого випускника майстер виробничого навчання отримує 5 балів. **Важливо!** У цьому показнику враховуються виключно ті випускники, хто вступив на подальше навчання після дати подання викладачем заяви на проходження попередньої атестації і які не враховані йому за додатковим критерієм на відповідність категорії

або тарифного розряду. **Мінімальна** кількість балів, яку має досягнути майстер виробничого навчання за критерієм становить **10 балів**. Якщо за міжатестаційний період не було випускників, які навчалися у майстра виробничого навчання, який атестується, він вказує мінімально необхідну кількість – 10 балів.

- Для отримання необхідної кількості балів за **критерієм 4** майстер виробничого навчання повинен мати:

- для присвоєння/підтвердження педагогічного звання «Майстер виробничого навчання II категорії» – **5 років** педагогічного стажу за відповідним профілем, за що майстер виробничого навчання отримує 15 балів;

- для присвоєння/підтвердження педагогічного звання «Майстер виробничого навчання I категорії» – **8 років** педагогічного стажу за відповідним профілем, за що майстер виробничого навчання отримує 20 балів.

Загальна мінімальна кількість балів, необхідна для присвоєння звань становить:

- для звання «Майстер виробничого навчання II категорії» – **70 балів**;
- для звання «Майстер виробничого навчання I категорії» – **75 балів**.

Тезаурус.

Для розуміння окремих понять, застосованих у цих роз'ясненнях, викладаємо пояснення деяких з них в контексті діяльності педагогічних працівників мистецьких шкіл та культурно-мистецьких коледжів.

Відкритий урок – це вид спеціально підготовленого уроку, який є формою організації методичної роботи, поєднаною з реальним освітнім процесом. Під час відкритого уроку відбувається публічне демонстрування педагогічним працівником перед колегами свого позитивного або інноваційного досвіду, спрямоване на реалізацію методичної ідеї, застосування методичного прийому чи методу навчання¹¹.

Майстер-клас – урок (заняття) з певної мистецької навчальної дисципліни, який дається високопрофесійним фахівцем – митцем або педагогом у цій дисципліні, який також є визнаним експертом, майстром з відповідного виду мистецької діяльності найбільш обдарованим учням/студентам, які, як правило, не є його учнями/студентами. Майстер-клас передбачає роботу з учнем/студентом над певним твором, образом, технікою тощо шляхом надання рекомендацій та пояснень окремих прийомів, метою чого є доведення виконання цього твору до довершеності. Майстер-клас завжди проводиться публічно перед аудиторією, транслюється онлайн або в запису.¹²

¹¹ Сформовано за: <http://vpu25.km.ua/pdf/Metodkabinet2/5.pdf>

¹² . Див. COBUILD Advanced English Dictionary. Copyright © HarperCollins Publishers; Collins English Dictionary – Complete and Unabridged, 12th Edition 2014 © HarperCollins Publishers 1991, 1994, 1998, 2000, 2003, 2006, 2007, 2009, 2011, 2014; Словник-UA: портал української мови та літератури).

Метод – це засіб досягнення будь-якої мети, вирішення конкретного завдання; сукупність прийомів або операцій практичного чи теоретичного засвоєння (пізнання) дійсності¹³

Методика – конкретні принципи, форми та засоби використання методів, за допомогою яких здійснюється більш глибоке пізнання різноманітних педагогічних проблем та їх розв'язання (там же).

Педагогічна інновація — це процес реалізації конкретним викладачем (або групою викладачів) ідеї, яка є для неї (них) у цей час новою, не має аналогу і застосовується в освітньому процесі за певною дисципліною вперше. У результаті впровадження педагогічної інновації виникає творчий пошук оригінальних, нестандартних рішень педагогічних проблем.¹⁴

Педагогічна проблема – складне питання або завдання в педагогічній діяльності, що потребує розв'язання, вивчення, дослідження¹⁵. Педагогічна проблема в закладі мистецької освіти передусім пов'язана з винайденням та застосуванням (апробацією) нових методів, прийомів, технік тощо для досягнення учнем/студентом нормативних результатів навчання. Педагогічною проблемою в закладі мистецької освіти може також бути відсутність або застарілість навчального (педагогічного) репертуару, спрямованого на більш ефективне досягнення учнем/студентом навчальних результатів, передбачених освітньою програмою.

Педагогічна технологія – це системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти (ЮНЕСКО). Педагогічна технологія служить конкретизацією методики¹⁶.

¹³ Ягупов В.В. Поняття метод, методика і методологія в педагогіці (https://eduknigi.com/ped_view.php?id=67).

¹⁴ Сформовано за:

https://pidruchniki.com/16980303/pedagogika/viznachennya_pedagogichnoyi_innovatsiyi_pedagogichnoyi_tehnologiyi_pe_relik_innovatsiy

¹⁵ ¹⁵ Сформовано на підставі: <http://slovopedia.org.ua/32/53407/31960.html>

¹⁶ https://stud.com.ua/46405/pedagogika/pedagogichna_tehnologiya

Довідка

про виконання критеріїв щодо відповідності посаді

(вказати посаду педагогічного працівника)

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

1. Виконання Правил внутрішнього розпорядку:

Протягом міжкатестажного періоду порушення

_____ правил внутрішнього розпорядку
 (посада та ПІБ педагогічного працівника)

(виявлено / не виявлено – необхідне зазначити)

2. Дотримання вимог статті 7 Закону України «Про освіту»:

Веде заняття _____ мовою.

3. Має/не має всю/всієї оформлену/-ної документацію/-ї, пов'язану/-ої з освітнім процесом.

Службова та навчальна документація оформлена _____ мовою.

4. Участь у засіданнях педагогічної/методичної ради закладу/установи (необхідне визначити):

Навчальні роки міжкатестажного періоду	Кількість проведених засідань пед./метод. ради	Кількість засідань пед./метод. ради, які відвідав педагогічний працівник	Кількість засідань пед./метод. ради, які не відвідав педагогічний працівник з поважних причин	Кількість засідань пед./метод. ради, які не відвідав педагогічний працівник без поважних причин
20__/20__				
20__/20__				
20__/20__				
20__/20__				
20__/20__				
Усього за міжкатестажний період				

Посада особи, яка видала довідку

Прізвище, ініціали

Дата видачі довідки _____

МП (за наявності)

Довідка

про участь у засіданнях _____

(вказати назву відділу/відділення/циклової комісії, де працює педагогічний працівник)

(посада та ПБ педагогічного працівника)

Навчальні роки міжзатестаційного періоду	Кількість проведених засідань відділу	Кількість засідань відділу, які відвідав педагогічний працівник	Кількість засідань відділу, які не відвідав педагогічний працівник з поважних причин	Кількість засідань відділу, які не відвідав педагогічний працівник без поважних причин
20__/20__				
20__/20__				
20__/20__				
20__/20__				
20__/20__				
Усього за міжзатестаційний період				

Завідувач
відділу/відділення/циклової комісії_____
Прізвище, ініціали

Дата видачі довідки _____

Перелік методичних заходів, у яких узяв участь

(посада та ПІБ педагогічного працівника)

№ з/п	Назва методичного заходу	Навчальний рік	Дата проведення	Функція (слухач/доповідач)	Рівень заходу	Кількість балів
1.						
2.						
3.						
... ¹⁷	...					

(посада педагогічного працівника)

(прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

¹⁷ Вказується увесь перелік методичних заходів, у яких взяв/-ла участь педагогічний працівник

Довідка

про відсутність чи наявність (кількість) конфліктів у колективі (групі, класі), пов'язаних з професійною діяльністю, роль у них

(вказати посаду педагогічного працівника)

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

Характер конфлікту та його наслідки	Навчальні роки міжтестастійного періоду				
	20__ /20__	20__ /20__	20__ /20__	20__ /20__	20__ /20__
Кількість конфліктів, припинених і вирішених у межах закладу (установи) (один факт – мінус 0,5 бала)					
Кількість подібних конфліктів, що повторилися (один факт – мінус 1 бал)					
Кількість конфліктів, припинених і вирішених в межах закладу (установи) внаслідок втручання адміністрації закладу (установи), а учня/студента переведено до іншого викладача (один факт – мінус 1 бал)					
Кількість подібних конфліктів, що повторилися, або учень/студент покинув навчання в закладі внаслідок конфлікту (один факт – мінус 2 бали)					
Кількість конфліктів, які набули розголосу та припинені внаслідок втручання органу управління або місцевого самоврядування (за підпорядкованістю) і сторони не мають претензій один до одного (один факт – мінус 1 бал)					
Кількість подібних конфліктів, що повторилися (один факт – мінус 2 бали)					
Кількість конфліктів, які набули розголосу та припинені внаслідок втручання органу управління або місцевого самоврядування, а учня/студента переведено до іншого викладача (один факт – мінус 2 бали)					
Кількість подібних конфліктів, що повторилися, або учень/студент покинув навчання внаслідок цього конфлікту (один факт – мінус 4 бали)					
Кількість конфліктів, пов'язаних з булінгом, психічним або фізичним насильством з боку педагогічного працівника стосовно учнів (їх батьків)/студентів (їх батьків) або колег (0 балів за цим критерієм).					
Усього балів					

Посада особи, яка видала довідку

Прізвище, ініціали

Дата видачі довідки _____

МП (за наявності)

ДОВІДКА про результати опитування учнів/студентів¹⁸

(вказати посаду педагогічного працівника)

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

Навчальний рік міжтестастаційного періоду	Кількість опитаних, усього (100 %)	Кількість задоволених навчанням, чол.	% задоволених від усіх опитаних	Оцінка за результатами анкетування	Кількість балів
20__/20__					
20__/20__					
20__/20__					
20__/20__					
20__/20__					
Загальна середня кількість балів за міжтестастаційний період (середнє арифметичне)	x	x	x	x	

Кількість балів для кожної оцінки

- позитивна – 2 бала;
- нейтральна – 1 бал;
- негативна – 0 балів.

Шкала для оцінювання педагогічного працівника:

81 – 100 % задоволених учнів (батьків)/студентів – позитивна оцінка

50 – 80 % задоволених учнів (батьків)/студентів – нейтральна оцінка

0 – 49 % задоволених учнів (батьків)/студентів – негативна оцінка

Посада особи, яка видала довідку

Прізвище, ініціали

Дата видачі довідки _____

МП (за наявності)

¹⁸ Не застосовується для оцінювання діяльності методистів та інших педагогічних працівників, посади яких не пов'язані з провадженням безпосереднього освітнього процесу (навчальною діяльністю)

ЗВІТ

 (вказати посаду педагогічного працівника)

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

про відвідування учнями/студентами заходів, пов'язаних зі змістом навчання

№ з/п	Назва заходу	Дата проведення	Кількість учнів	Кількість балів
1.				
2.				
3.				
4.				
...	...			
	Усього балів:	х	х	

 (посада педагогічного працівника)

 (прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

ДОВІДКА¹⁹
про досягнення учнями викладача

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

нормативних результатів навчання з навчальної дисципліни²⁰

Навчальний рік	Кількість учнів у класі, всього (100 %)	Кількість учнів у класі, які досягли програмних результатів навчання (отримали оцінки «добре» та «відмінно»), чол.	% від усього
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
Усього			

Посада особи, яка видала довідку

Прізвище, ініціали

Дата видачі довідки _____

МП (за наявності)

¹⁹ Копія такої довідки видається концертмейстеру відповідного викладача (де це передбачено)

²⁰ Видається за кожною навчальною дисципліною (предметом), які викладає педагогічний працівник

ДОВІДКА про відрахування учнів з класу викладача

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

Навчальний рік	Кількість учнів класу викладача, які повинні були завершити навчання у відповідному навчальному році	Кількість відрахованих учнів, усього (100 %)	з них кількість учнів, які:			
			відраховані з поважних причин	відраховані з неповажних причин	відраховані у зв'язку з завершенням повного курсу навчання	% тих, хто завершив повний курс навчання відносно загальної кількості відрахованих
20__/20__						
20__/20__						
20__/20__						
20__/20__						
20__/20__						
Усього						

Посада особи, яка видала довідку

Прізвище, ініціали

Дата видачі довідки _____

МП (за наявності)

ЗВІТ

про результати публічних виступів учнів /студентів викладача

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

Навчальний рік	Кількість учнів/студентів, які навчалися в класі викладача за міжквартальним періодом, всього (100 %)	з них кількість учнів, які:					Кількість балів за виконання критерія
		виступали в закладі/населеному пункті	виступали в районі/містечку (+1 бал)	виступали на заходах обласного рівня (+2 бали)	виступали на заходах всеукраїнського рівня або за кордоном (+3 бали)	жодного разу не виступали (-0,5 бала за кожного учня/студента, який не виступав)	
20_/20_							х
20_/20_							х
20_/20_							х
20_/20_							х
20_/20_							х
Усього							х
Кількість балів	15	х					

_____ (посада педагогічного працівника)

_____ (прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

ЗВІТ

про результати публічних виступів учнів /студентів концертмейстера

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

Навчальний рік	Кількість виступів учнів/студентів викладачів, у класі яких працює концертмейстер, за його міжзастаційний період, всього (100 %)	З них кількість виступів, які супроводжував концертмейстер на заходах (включаючи виступи учнів/студентів викладачів, у класах яких концертмейстер не працює):				Частка виступів, які супроводжував/-ла концертмейстер
		у закладі/населеному пункті	у районі/місті	обласного рівня	всеукраїнського рівня або за кордоном	
20__/20__						x
20__/20__						x
20__/20__						x
20__/20__						x
20__/20__						x
Усього						x
Кількість балів		x				

(посада педагогічного працівника)

(прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

ДОВІДКА²¹
щодо відвідування учнями навчальної дисципліни (предмета)

викладач _____,

(прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника)

Навчальний рік	Кількість учнів, які повинні були опанувати дисципліну, всього чол. (100 %)	З них кількість учнів, які:			Частка тих, хто відвідав усі уроки, %
		Не відвідували уроки з поважних причин, чол.	Не відвідували уроки з НЕ поважних причин, чол.	відвідали усі уроки, чол.	
20__/20__					
20__/20__					
20__/20__					
20__/20__					
20__/20__					
Усього					

Посада особи, яка видала довідку

Прізвище, ініціали

Дата видачі довідки _____

МП (за наявності)

²¹ Довідка видається з кожної навчальної дисципліни (предмета), яку(який) викладає педагогічний працівник

Узагальнені результати діяльності концертмейстера

(прізвище, ім'я, по батькові)

на основі висновків викладачів

№ з/п	Навчальна дисципліна	Прізвище, ініціали викладача, який надав висновок	Результат оцінювання ²²
1.			
	<i>У тому числі, за критеріями:</i>		
	Рівень володіння навчальним репертуаром		
	Рівень володіння специфікою, прийомами супроводу		
	Рівень творчого контакту		
2.	...		

Концертмейстер

(прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

Зразок 10а

Висновок

викладача _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

про результати діяльності концертмейстера

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Концертмейстер (ПБ) _____ (дається характеристика з урахуванням пояснень до рівнів володіння, викладених у Роз'ясненнях).

Рівень **володіння навчальним репертуаром** _____²³.

2. Концертмейстер (ПБ) _____ (дається характеристика з урахуванням пояснень до рівнів володіння, викладених у Роз'ясненнях).

Рівень володіння **специфікою, прийомами супроводу** _____²⁴.

3. Концертмейстер (ПБ) _____ (дається характеристика з урахуванням пояснень до рівнів володіння, викладених у Роз'ясненнях).

Рівень творчого контакту з учнем/студентом/колективом _____²⁵

Викладач

(прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

²² Значається один з варіантів: «елементарний», «середній», «достатній», «досконалий»

²³ Вказується рівень, якому відповідає концертмейстер

²⁴ Вказується рівень, якому відповідає концертмейстер

²⁵ Вказується рівень, якому відповідає концертмейстер

ЗВІТ²⁶

про виконання завдань методичної роботи за видами, запланованих та виконаних методистом за міжквартальний період

методиста _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Вид методичної роботи	20__/20__		20__/20__		20__/20__		20__/20__		20__/20__		Усього	
	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт
1. Координація методичної діяльності працівників закладу, кількість заходів												
Кількість заходів												
% виконання	100		100		100		100		100		100	
2. Ведення моніторингу навчально-методичного забезпечення закладу, кількість заходів												
Кількість заходів												
% виконання	100		100		100		100		100		100	
3. Проведення методичних комісій, робочих груп з розроблення освітніх та навчальних програм тощо, кількість заходів												
Кількість заходів												
% виконання	100		100		100		100		100		100	
4. Ведення моніторингу впровадження стандартів, типових освітніх програм, кількість заходів												
Кількість заходів												
% виконання	100		100		100		100		100		100	
5. Участь у плануванні та проведенні методичних заходів, кількість заходів												
Кількість заходів												
% виконання	100		100		100		100		100		100	
6. Участь у розробленні стандартів, ТНП, системи внутрішнього моніторингу якості КМО												
Кількість заходів												
% виконання												
Усього, %	100		100		100		100		100		100	

Методист _____

(прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

²⁶ Для підтвердження виконання та частки виконання методистом критеріїв 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3. та 2.2.1.

ЗВІТ²⁷

про заходи, заплановані методистом _____,
які проводилися за ініціативи інших суб'єктів, у яких методист взяв участь

№ з/п	Назва заходу	Організатор	Дата проведення	Функція методиста
1.				
2.				
...				

Методист _____

(прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

ЗВІТ²⁸

про заходи, заплановані і самостійно організовані методистом

(прізвище, ім'я, по батькові)

№ з/п	Назва заходу	Дата та місце проведення	Категорії учасників	Кількість учасників
1.				
2.				
...	...			

Методист _____

(прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

²⁷ Для підтвердження виконання та частки виконання методистом критеріїв 2.2.2.

²⁸ Для визначення кількості балів за критерієм 2.4.3.

Зразок 14

ПЕРЕЛІК

заходів з наставництва, здійснених педагогічним працівником, який претендує на присвоєння (підтвердження) педагогічних звань «Старший викладач», «Майстер виробничого навчання II категорії», «Майстер виробничого навчання I категорії»:

№ з/п	Назва заходу	Дата проведення	Місце проведення	Кількість учасників
1.				
2.				
...	...			

(посада педагогічного працівника)

(прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

Зразок 14а

ПЕРЕЛІК²⁹

заходів з поширення власного методичного досягнення, здійснених педагогічним працівником, який претендує на присвоєння педагогічного звання «Викладач-методист»:

№ з/п	Назва заходу	Дата проведення	Місце проведення	Кількість учасників
1.				
2.				
...	...			

(посада педагогічного працівника)

(прізвище, ініціали)

Дата оформлення _____

Загальна кількість балів для атестації на відповідність посаді викладача мистецької школи, який веде індивідуальні заняття з фаху та тарифному розряду/кваліфікаційній категорії:

²⁹ Перелік може доповнюватися іншими стовпцями, які відобразатимуть характеристики поширення досягнення (наприклад, у випадку з виданням компакт-дисків тощо)

